~

~

~

شەش

ئادەم و حەوا لەبەهەشت دانیشتبوون و قسانیان دەکرد.

-" با دەرگاکە بکەینەوەو بچینە دەریَ!"

-" هاوڕێم بچین بۆ کویَ؟"

- " با دەرگاکە بکەینەوەو بچینە دەریَ!"

- " ئاخر دەرەوە نەخۆشییەو خەم و مردن."

- " با دەرگاکە بکەینەوەو بچینە دەریَ!"

بمبوورە خودایە، بەڵام من لەناوەوەمڕا هەردووك ئەو دەنگانەم دەژنەفت. دەمژنەفتن کە فرانسیسکۆس و ڕۆحی من لە بەهەشتن، ئیدی برسێتیم بیردەچۆوە، ڕووتێتیی و دونیام بیردەچۆوە. لە ناکاوێکرا دەنگێکی یاخییانە دەهاتە گوێم و دەیگوت: بەڕێگەی خۆتا بڕۆ!"

ڕۆژێکیان فرانسیسکۆس بینیمی دەگریام. دانەوێوە، دەستی نایە سەر شانم و گوتی:" برا لیۆن، برا لیۆن ئەوە بۆچیی دەگریت؟"

- " شتم بیردێتەوە برا فرانسیسکۆس، شتم بیردێتەوە!"

- " چیت بیر دێتەوە؟"

- " بەیانیەکیان دەستم بۆ پەلکی دارهەنجیرێك بردو هەنجیرێکم لێکردەوەو ...."

- " هەر ئەوە؟"

- " هیچیتر نا برا فرانسیسکۆس، لەبەر ئەوەیە دەگریم."

فرانسیسکۆس لەسەر ئەرزەکە لەپاڵما دانیشت و دەستی گرتم.

- " گوێڕادێرە شتێکت پێبڵێم، بەڵام ئەو قسەیە بە کەس نەڵێیت!"

- " گوێم ڕادێراوە برا فرانسیسکۆس."

کە دەستم لە نێو دەستیدا بوو، هەستم دەکرد گەرمایی لە جەستەیەوە دێ، نا، لە جەستەیەوە نا، بەڵکو لە ڕۆحییەوە،

گەرماییەك كە ڕۆحی منیشی گەرم دەكردەوە. كاتێك بینیم بێدەنگە، هەمدیس گوتم :

- " برا فرانسیسكۆس گوێمڕادێراوە."

دەستی بەردام و هەستایە سەرپێ، دەنگی تووڕەو توندو تیژ بوو.

- " برا لیۆن، تەقوا بە تەنێ لەسەر گاشەبەردێكی چەپەك دادەنیشێ و تەواوی ئەو شادومانییانەی ئەم نەیچەشتوون، بە زەینیدا تێدەپەڕن، ئیدی فەزیلەت لە حەژمەتا دەستدەكاتە گریان."

فرانسیسكۆس وایگوت و ئەوجا دانەوێوەو لە نێو درەختەكاندا بزر بوو.

*

دەڵێن گەر جارێك لە جاران، دڵۆپێك هەنگوین بكەوێتە خوارەوە، مێشهەنگەكان لەهەوادا بۆنی ئەو هەنگوینە ڕژاوە دەكەن و لە هەموو لایەكەوە بۆ تامكردنی دەكەونە خۆ. بە هەمان شێوەیش خەڵكیی بۆنی دڵۆپە هەنگوین - واتە ڕۆحی فرانسیسكۆس - یان لە هەوادا دەكردو لە پورتیونكولا

کۆدەبوونەوە. ئێوارەیەکیان، هەر ڕێك لەو کاتەدا کە خۆرئاوا دەبوو، ڕوفینیۆی هاوڕێ دێرینەکەی فرانسیسکۆس هات، ڕۆفینیۆ ئەو کەسەی کە یەکەمین دوو جبەی بە من و فرانسیسکۆسداو بە پێکەنینەوە گوتی:" ئەوا زستان هات، خودا بۆ گەرمکردنەوەتان بەس نییە، پاڵتۆیەکی گەرمیشتان پێویستە!" وایگوت و ئەم جبە قەشەییانەو پێڵاوو گۆچانی پێداین.

فرانسیسکۆس ئەوی بینیی و پێکەنی. پێیگوت :

- " ئەێ هاوڕێی دێرین، دەبینم تەنێ پاڵتۆی گەرم بەس نییە، بەڵکو خوداش پێویستە!"

ڕۆفینیۆ سەری داگرت و گوتی:" برا فرانسیسکۆس ببوورە، من ئەو کات کوێر بووم. مەبەستم لە کوێریی ئەوەیە تەنێ دونیای بینراوم دەبینی، بەڵام ئەوەم نەدەبینی کە لەودیویەوە خۆی حەشاردابوو. بەڵام کاتێك تۆ هاتیت و بۆ ساتێك لە ماڵەکەم مایتەوە، هەوای ماڵەکەم گۆڕا، پڕبوو لەدەنگی هاندەرو دەستیی بانگێشتکەر کە کێشیاندەکردم بێمە دەرێ و ڕێگە بگرمەبەر. ئیدی ڕۆژێك هات لەوەندە

زیاتر نەمتوانی دگان بەخۆدابگرم، دەرگای ماڵەکەم بە کراوەییی جێ هێشت، کلیلەکانم فڕێدایە ڕووبارەکەوەو هەنووکەش وا ئیدی هاتووم."

- " بەڵام هاوڕێی ئازیزم، ئاخر ئەم ژیانەی ئێمە گەلێك زەحمەتە، چۆن دەتوانیت لێرە بەرگە بگریت؟ ئۆه، حەیف بۆ ئەو کەسەی بە خواردنی خۆش و جلکی نەرم و گەرمایی ژن ڕاهاتووه!"

- " بەڵام برا فرانسیسکۆس سێجار حەیف بۆ ئەو کەسەی ناتوانێت خۆی لەخواردنی خۆش و جلکی نەرم و گەرمایی ژن دوورخاتەوه. برا فرانسیسکۆس دەس بەڕوومەوه مەنێ، گلم بدەرەوه!"

- " ڕۆفینۆی ئازیز، ئێمە شتێکی تریشمان هەیە، وەك بزانم تۆ لە زانکۆی بولۆگنا خوێندووتەو سەرت تژییە بەپرسیار. بەڵام ئێمە لێرە پرسیار ناکەین، ئێمە تازە گەیشتووینەتە دڵنیایی. تۆ دەتوانیت بەرگەی برسێتیی و ڕووت وڕەجاڵیی و تەهارەت بگریت، بەڵام بڵێی بیرکردنەوەت بە بێ چ یاخیبوونێك بەرگەی ئەو دڵنیاییەی ئێمە بگرێ؟

ئەمە گەورەترین هەوەسە بۆ ئەو کلۆڵەی کە لەژێر درەختی ماریفەتدا دانیشتووەو مارەکە تامی گوێ و چاوو لێوی دەکا."

ڕۆفینۆ بێدەنگبوو.

فرانسیسکۆس بە هاوسۆزییەوە لە هاوڕێکەی ڕووانی و لێیپرسیی:" ئێ، دەتوانیت؟"

نائومێدانەو بە ئەسپایی وەڵامیدایەوە:" برا فرانسیسکۆس ناتوانم!"

فرانسیسکۆس ڕاچڵەکی و هاوڕێکەی لە ئامێز گرت. گوتی :

- " تۆ دەتوانیت! تۆ دەتوانیت! تۆ ئازایەتیی ئەوەت هەیە کە بڵێیت ناتوانیت، ئەمەش واتە تۆ دەتوانیت. ئاخر دڵ نێزیکترین شتێکە لە خوداوە، دوویەکەوە، لە ئەقڵ گەڕێ، تەنێ دڵە ڕێگەی بەهەشت بەڵەدە. جلکەکانت داکەنەو جبە قەشەییەکەی ئێمە بپۆشە! ئەو جلکە شوانکارەییەت لەیادە کە بە ئێمەت بەخشی؟ ئێمە دواتر لەسەر ئەوە، جبە

قەشەییەکانمان دووری. ئاخر ئەوە ڕەنگی ئەرزە. دەی برا ڕوفینۆ ئەرز بپۆشە!"

*

ڕۆژێکیتر فرانسیسکۆس جحێڵێکی قۆزی لە گوندێك بینی کە جلکی مەخمەلی لە بەرداو بەشمشێرو چەکمەو پەڕ بە کڵاوەوەو قژە لوولەکەی تازە شۆراوو بۆنی سابونی میسکی لێدەهات.

- " هێی ئەی جحێڵی قۆز، چما هیلاك نەبوویت لە پۆشینی جلکی جوان و بادانی سمێڵت؟ ئیدی کاتی ئەوەیە گوریسێك لە ناوقەدتەوە بپێچیت و کڵاوێك بکەیتە سەرت و بە پێی پەتیی بە قوڕو لیتاودا بڕۆیت. وەرە لەگەڵم من نازناوی سوارەی خودات دەدەمێ!"

کوڕەی جحێڵ سمێڵی بادا، لەو قەشە جلك شڕەی ڕووانی کە قسانی لەگەڵدەکردو ئیدی دایە قاقای پێکەنین.

وەڵامیدایەوە: " چاوەڕێکە تا دڵیشم با دەدەرێ ئەوسا دێم!"

سێ ڕۆژی نەبرد هات بۆ پورتیۆنکولا، سرِ وەکی تەیرێکی مار پێوەداو، (ئانگیلۆ تانکرێدی) هات و بۆ خۆی بوو بە داوی خوداوە.

کڕنۆشی بردو دەستی فرانسیسکۆسی ماچکردو گوتی:" وا هاتم، ئیتر بەسە کە هێندەم جلکی جوان پۆشیی و سمێڵم بادا، لەگەڵ خۆت بمبە!"

بەڵام ئەو نەهەنگە زلە دڕندەیەی کە ئەویش بوو بەتۆڕی خوداوە، دوای چەند ڕۆژێك وەدیارکەوتەوە. من و فرانسیسکۆس لەبەر دەرگاکە دانیشتبووین لە پورتیۆنکولا، خۆر هێشتا ئاوا نەببوو، برایانیش هێشتا لەسواڵ نەگەڕابوونەوە، تەنها بێرناردۆ نەبێت، کە دوای ساتێك گەڕایەوەو خۆیدا بەسەر پای فرانسیسکۆسداو داوای بەخشینی کرد، ئاخر ئەو هەر کاتێك کە دەچوو بۆ عیبادەت وایدەکرد، لەبەرئەوەی دڵنیا نەبوو چما بەسڵامەتی لە نوێژەکەی دەگەڕێتەوە یان نا.

فرانسیسکۆس لەفیکرەوەچوو، هیچیی نەگوت، تەماشای دەست و پای خۆیکردو هەناسەی هەڵکێشا.

دوای بێدەنگییەکی درێژ گوتی:" برا لیۆن، کاتێك بیر لە ئازارەکانی مەسیح دەکەمەوە، پێم دەکەوێتە ژان، وەکی بڵێی کونیان تێبووبێت، ژان ڕۆدەچێتە لەپی دەستمەوە وەکی ئەوەی کونیان تێبووبێ. بەڵام کوان بزمارەکان؟ کوا خوێنەکە؟ کوا خاچەکە؟ ڕۆژێکی هەینی درێژ دێتەوە یادم لە جێگەیەکی نزیك کڵێسای قەدیس ڕوفینۆ، ئەو ئەکتەرانەش لە ئاسیزیی بوون کە ئەو ڕۆژانە دەگەڕان و مێژووی عەزابەکانی مەسیحیان دەنواند، ئەو ئەکتەرەی ڕۆڵی مەسیحی یاریی دەکرد، بە توندی بەسەر خاچەکەوە هەناسەبڕکێی بوو، ئەوانی تریش وایاندەنواند وی لە خاچدەدەن، ئەوان ڕەنگی سووریان کردبوو بە دەست و پێی ئەکتەرەکەدا تا وا بنوێنرێ کە ئەوە خوێنە دەڕژێ. ئەو ئەکتەرەی ڕۆڵی مەسیحی دەبینی، ناڵەیەکی وەهایکرد کە سوێی بردە دڵەوە، من بەوە یەکسەر فرمێسك لەچاوانمەوە ڕژا، خەڵکەکە غەڵبەغەڵبیان تێکەوت، ژنان قیژاندیان و

دایانە قوڵپی گریان، ئیدی نواندنەکە تەواوبوو. ئەو ئەکتەرەی دەوری مەسیحی دەبینی هات بۆ ماڵی ئێمەو دایکم خوانێکی بۆ ڕازاندەوە، لێکدا لێکدا سوعبەتی دەکردو پێدەکەنی، ئاوی گەرمیان بۆ هێنا تا ڕەنگی سووری دەست و پای پێلێکاتەوە. من ئەوکات منالٚ بووم و تێنەگەیشتم مەسەلە چییە.

لە ئەکتەرەکەم پرسیی:" ئەدی تۆ لە خاچ نەدرایت؟"

بەڵام ئەو بە پێکەنینەوە گوتی:" نە کوڕە بچکۆلەکەم، ئەوە هەمووی تەمسیل بوو، تێگەیشتیت. ئەوە تەمسیل بوو، من وامنواند کە لە خاچدەدرێم."

بەڵام من لە توڕەییدا سوور هەڵگەڕام. پێمگوت : " کەواتە تۆیش درۆزنیت؟" وامگوت و دایکم لەسەر ڕانی داینیشاندم و گوتی :

" بێدەنگبە کوڕەکەم. تۆ هێشتا منالێت و تێناگەیت!"

بەڵام برا لیۆن من هەنووکە گەورەم، گەورەم و تێدەگەم. من لە خاچنەدرام، بەڵکو بیر لە لەخاچدان دەکەمەوە، برا لیۆن چما بڵێی ئێمەیش ئەکتەر نەبین؟"

هەناسەی هەڵکێشاو گوتی: " سەیری دەستمکە، سەیری پێمکە، ئەدی کوان بزمارەکان؟ چما هەموو ئەم بەرخۆدانەی ئێمە تەمسیلە؟"

هەر عەینەن لەو کاتەدا، زەلامێکی کەتە لەنێو درەختەکانەوە وەدیارکەوت، تەمەنی سییساڵێك دەبوو، جەستەیەکی بەخۆی هەبوو، نێوچەوانی کەوانەیی و قژیشی وەك یاڵی شێر درێژ، پێی پەتیی، بە هەنگاوی قورس دەڕۆیشت. لەبەردەم فرانسیسکۆسدا ڕاوەستا، دەستی نایە سەر دڵی و سڵاوی کرد.

- " من بەدوای فرانسیسکۆسی ئاسیزییدا دەگەڕێم کە برایان کۆدەکاتەوە بۆ دامەزراندنی فیرقەیەکی ئایینیی. من ناوم (ئێلیاس بۆباڕونێ) یەو خەڵکی (کورتۆنا)م. خوێندنی زانکۆم لە بۆلۆگنا تەواوکردووە، هەستدەکەم کتێب بەس نییە بۆم، دەمەوێ بەهۆی کارگەلی مەزنەوە لە دونیا بگەم."

فرانسیسکۆس وەڵامیدایەوە: " من ئەو کەسەم تۆ بەشوێنیدا دەگەڕێیت، بەڵام من برایانم کۆنەکردۆتەوە تا فیرقەیەکی ئاینیی دامەزرێنم، بەڵکو لەبەر ئەوە

کۆمکردوونەتەوە تا هەمووان تێکۆشین بۆ رزگارکردنی ڕۆحی خۆمان. ئێمە خەڵکانی نەخوێنەوارو ساکارین، تۆیەك کە دەرچووی زانکۆیت دەتەوێ لەناو ئێمەدا چ بکەیت؟"

- " برا فرانسیسکۆس منیش دەمەوێ ڕۆحی خۆم ڕزگارکەم، ئاخر ئەو ڕۆحە بەکتێب ڕزگار ناکرێ. من شتی زۆرم لەبارەی ژیانی تۆوە زانیوەو ئەو شتانە سەرنجیان ڕاکێشاوم. دەکرێ کەسێك نەخوێنەوارو ساکار بێ و شوێنپێی دڵ هەڵگرێ، لە ساتێکدا بۆی هەیە ئەو کەسە شتی وا بدۆزێتەوە کە هەرگیز ئەقڵ پەی پێنەبردووە. بەڵام برا فرانسیسکۆس ئەقڵیش پێویستە، ئەویش دیاریی خودایە بەخشیویەتی بە ئینسان، بەخشیویەتی بەو مەخلۆقە گرانبەهایەی خۆی. ئەدی ئینسانی کامڵ کێیە؟ ئینسانی کامڵ ئەو کەسەیە کە لەنێوان دڵ و ئەقڵدا هاوگونجانی ڕۆناوە. ئەدی فیرقەی کامڵ کامەیە؟ فیرقەی کامڵ ئەوەیە دڵ دەکاتە بناغەو ئەقڵی لەسەر هەڵدەچنێ."

- " بێئەندازە جوان دەدوێیت هاوڕێی ناکاوم، بێئەندازە وەستایانە مێشکت چنراوە، من لەپێناوتا دەترسێم. تکات لێدەکەم لە جێگەیەکیتر بە دوای ڕزگاربووندا بگەڕێ."

- " برا فرانسیسکۆس تۆ مافی ئەوەت نییە ڕۆحێك جوابکەیت کە ئەویش دەخوازێ هەمان ئەو ڕێگەی ڕزگاربوونەی تۆ بگرێتە بەر. باشە تۆ ئەو ڕێگەیەت بۆ کێ کردۆتەوە؟ تەنها بۆ نەخوێنەواران؟ بەڵام هەر خۆت نەتگوتووە کە خەڵکە خوێنەوارو لە زانکۆ دەرچووەکان پێویستییەکی زۆریان بەوە هەیە ڕزگارکرێن، چونکە خوێنەوارەکان شتیان زۆر گەرەکەو ڕێگەی زۆر دەکەنەوە، ئیدی ئەقڵ بە لاڕێدا دەیانبا کە دواجار نازانن کامیان بگرنەبەر. برا فرانسیسکۆس، من متمانەم بەو ڕێگەیە هەیە کە تۆ کردووتەتەوە."

فرانسیسکۆس بەپێ ئەرزەکەی هەڵکۆڵی و بێدەنگبوو. ئێلیاس بەبێ ئەوەی ڕوخسەت بخوازێ لەبەر دەرگاکە لە لایەوە دانیشت.

لەبەرخۆوە گوتی :

- " چ تەنیاییەکە! چ ئارامییەك!"

خۆرئاوابوو، قەدی درەختەکان سوورهەڵگەڕان، تەیرەکان بۆ هێلانەکانیان گەڕانەوە، برایان لە سواڵ گەڕانەوە، کێدرۆ لای ئاگردانەکەوە دانیشت و دایگیرساند تاخواردن ئامادەکا، لەو ڕۆژەوەی کە هاتبوو ئەو چێشتی بۆ لێدەناین. بێرناردۆش بە دارستانەکەدا هاتەوە، وا ئەمڕۆیش بە زیندوویی لە نوێژەکەی گەڕابۆوە. بەڵام چاوانی تژیی بوون لە فرمێسك، وەکی کوێرێك دەڕۆیشت و تەماشای دەکردین، بەڵام ئێمەی نەدەبینیی.

ئێلیاس لەخۆرە ئاوابووەکەی ڕووانی و هەمدیس گوتی: " چ تەنیاییەکە! چ ئارامییەك!"

فرانسیسکۆس لایکردەوەو تەماشای ئەو میوانە نوێیەی کرد، من هەستمدەکرد چ ململانێیەك ناخی تەنیوە، وەك بڵێی مەزەندەی ئەوە بکا کە ئەم زەلامە کەتەیە پشێویی بخاتە ئەو برایەتییە ئارام و پڕ لە ئاسودەییەوە.

بێدەنگییەکی درێژ باڵی کێشا. لە ناکاوێکرا کێدرۆ لای ئاگرەکەوە هەستاو دەستی بەیەکداماڵیی.

گوتی:" برایان، لۆبیاکە کوڵاوەو وەرن بیخۆن، بەناوی خودا!"

فرانسیسکۆس هەستاو دەستی میوانە تازەکەی گرت، بەرەو ژوورەوە ڕێنوێنیی کردو گوتی: "براینە خودا هێزێکی نوێی بۆ ناردووین، برایەکی نوێ کە ناوی ئێلیاس بۆباڕۆنێ یەو خەڵکی کۆرتۆنایە، هەستن و سڵاوی لێبکەن."

هەمووان چوونە ژووری و لەسەر ئەژنۆ لەسەر ئەرزەکە دانیشتن، فرانسیسکۆس نزیکی ئاگردانەکە بوو، کێدرۆ ڕۆیشت و خواردنەکەی تێکرد، لەبەرئەوەی برسیمان بوو، بە پەرۆشەوە کەوتینە خواردن. لە ناکاوێکرا فرانسیسکۆس کەوچکەکەی داناو گوتی:" براینە ئەم لۆبیایە بێئەندازە بەتامە، لەبەرئەوەی جەستە بێئەندازە چێژ وەردەگرێ، ئەوە گوناهێکی گەورەیە، من مشتێك خۆڵەمێش دەکەمە خواردنەکەوە."

وایگوت و مشتێك خۆڵەمێشی لەئاگردانەکە دەرهێناو کردیە دەفرەکەیەوەو ئەوجا هەمدیس کەوتەوە خواردن.

گوتی: " براینە ببوورن، من لە ئێوە باشتر نیم، نا، بەڵام جەستەی من گوناهبارترە، نابێ لێگەڕێم یاخیی بێ!"

ئێلیاس پرسیی:" برا فرانسیسکۆس بۆچیی ئێمە ئەوەندە لەجەستە دەترسین؟ چما ئێمە چ متمانەیەکمان بە گوڕیی خۆمان نییە؟"

فرانسیسکۆس وەڵامیدایەوە: " نا برا ئێلیاس نیمانە!"

وایگوت و چنگێك خۆڵەمێشی تری کردە خواردنەکەیەوە.

*

ڕۆژی دواتر فرانسیسکۆس بە شادومانییەوە پێیگوتم : " ئەو لێوانەی وەعز بۆ پەیڤەکانی خودا دەدەن ڕۆژ بەڕۆژ لەزیاد بووندان."

وەڵامیمدایەوە:" بەڵام ئاخر ئەو لێوانەیش کە دەیانەوێ بخۆن ڕۆژ بەڕۆژ زیاترو زیاتر دەبن، چۆناوچۆنیی هەموویان تێر دەکەیت؟"

لە ڕاستیدا خەڵکی ئاسیزیی خەریك بوو بێزار دەبوون و ماندوو ببوون لە پێدانی خواردن بەو ژمارە زۆرەی سواڵکەرانی خودا. بەیانییەکیان سەرەك قەشە بە نوێنەرێکدا

پەیامی بۆ فرانسیسکۆس ناردبوو کە دەیەوێ قسانی لەگەڵ بکا. فرانسیسکۆس خاچی کێشاو گوتی: " لە خزمەتیدام!" وایگوت و لای بۆ من کردەوەو گوتی :

- " برا لیۆن مەزەندەدەکەم سەرەك قەشە بیەوێ سەرزەنشتمکا، تۆیش لەگەڵم وەرە."

سەرەك قەشە لەسەر کورسییەکەی دانیشتبوو، بە پەنجەکانی دەنکی ڕەشی تەسبیحەکەی دەجولاَندو ڕۆچووبووە نێو ئەو کێشەو گرفتانەی لە ئاسمان و لەسەر ئەرز گیرۆدەیان کردبوو. عیبادەت ڕۆحیی کردبووە دوو کەرتەوە. ئاخر ئەو کرابووە شوانی خەڵك و دەبوو چاوی لەو پەزانە بێ کە خودا بە ئەمانەت پێی سپاردبوون. ڕەشە برین نەخۆشییەکی سارییەو دەبوو ئەو ئاگای لەوەبێ هەر بەرخێك ئەو نەخۆشییە بگرێ، ئەوا لە بەرخەکانی تری جیاکاتەوە. هەروەها دەبێ لە لایەکیترەوە بیر لەڕۆحی خۆیشی بکاتەوە، چونکە ئەو بۆ خۆیشی یەکێك بوو لە بەرغەلی خوداو دەبوو پابەندی شوانی گەورە بێ.

هەر کە فرانسیسکۆسی بینی، وا خۆی نواند نارازییە، بەڵام نەیتوانی هەستی خۆی حەشاردا، ئەم ئیماندارە یاخییەی خۆشدەویست چونکە حاشای لەهەموو ئەو شتانە کردبوو کە خەڵکیی لەم دونیایەدا هۆگریین و هەموو ئەو شتانەشی قەبووڵکردبوو کە خەڵکیی لەم دونیایەدا ڕقیان لێیەتی و لێی دەترسن: تەنیایی و هەژاریی و تەنانەت گوێی لەسوکایەتیی کردنەکانی خەڵکیش خەواندبوو، بە جۆرێك کە بەپای پەتیی دەگەڕاو پەیڤی ئەڤینی بە گوێی خەڵکیدا دەدا.

دەستە قەڵەوەکانی ڕایەڵکرد، فرانسیسکۆس نوشتایەوەو ماچیکرد. هەستایەوەو دەستی بەنیشانەی خاچ داناو چاوەڕێی کرد.

سەرەك قەشە لەکاتێکدا زۆری لەخۆیکرد چەندێك دەکرێ دەنگی فەرماندەرانە بێ، گوتی: "کوڕەکەم فرانسیسکۆس، من دەبێ سەرزەنشتتکەم، زۆر شتم لەبارەی تۆوە بیستووە، هەموو ئەو شتانەی بیستوومن شتی باشن، تەنها یەکێکیان نەبێت کە بە دڵم نییە!"

فرانسیسکۆس گوتی:" حەزدەکەم بزانم ئەو شتە چییە. گەر ئەو شتە لە خوداوە بێت ئەوا تۆیش حەزی پێدەکەیت و دەبێ ڕووبدا، گوێڕایەڵیی پیرۆز کیژی گرانبەهای خودایە."

سەرەك قەشە کۆکی، لەناوەوەیڕا دەیهێناو دەیبرد کە دەبێ چ بڵێ و چۆن ئەوەی دەیەوێ بیڵێ بە جۆرێك بیهێنێتە سەر زوبان کە فرانسیکۆسی پێ بریندار نەبێ.

دواجار گوتی:" فرانسیسکۆس، ئەو ئیماندارانەی دوات دەکەون ڕۆژ بەڕۆژ لە زیادبووندان، زانیومە هەموو ڕۆژێك ئەوانە دەڕژێنە شارو گوندەکانەوەو لە دەرگای ماڵان دەدەن و سواڵدەکەن. ئەوە شتێکی ڕاست نییە. ئاخر هەموو خەڵکی ئێرە هەژارن، ئیدی چۆن دەتوانن و لە کوێیان بوو نانی ئێوەش بدەن؟"

فرانسیسکۆس سەری داگرت و هیچی نەگوت. سەرەك قەشە دەستی ڕایەڵکردو قورس دەستی خستە سەر ئەو ئینجیلە کراوەیەی لەلایەوە دانراوو.

ئەمجارە بە نەغمەیەکی توورە گوتی:" چما بیرتچۆتەوە، بیرتچۆتەوە ئینجیل چ دەڵێ؟ ئینجیل دەڵێ ئەوەی ئیش نەکا نان ناخوا!"

فرانسیسکۆس لەبەرخۆوە گوتی:" ئێمە نوێژ دەکەین و پەیڤی خودا ڕادەگەیەنین، ئەوە ئیشی ئێمەیە!"

بەڵام سەرەك قەشە گوێی لە فرانسیسکۆس نەبوو، درێژەی بە قسەکانیدا.

- " وەك سەرەك قەشەیەك و وەك باوکێك کە خۆشی دەوێی، دوو داواکاریم لەتۆ هەیە، هەموو ئەوانەی پەیوەندیت پێوەدەکەن، داوایان لێبکە کار بکەن و لەسەر ئارەقەو ماندوویی خەڵکانیتر نەژین. پاشان موڵکێك بۆ خۆتان دابینکەن، بۆ نموونە کێڵگەیەك، ڕەزێك، باخێك، لەوێ ئیشکەن و ئەو بەرە بچننەوە کەخودا هەمووساڵێك دەیداتە ئیشکەران. مەبەستم لەوە نییە ئیشبکەن بۆ ئەوەی دەوڵەمەند بن، خودا شتێکی لەو چەشنەی قەدەغە کردووە! بەڵکو مەبەستم لەوەیە ئێوە دەبێ ئیش بکەن تا نەبن بە بار بەسەر براگەلێکەوە کە ماڵ و منداڵیان هەیە و چ شتێك لە

خۆیان زیاد نییە تا بیدەنە سواڵکەران. کوڕی خۆم، هەژاریی تەواوەتیی دژی خوداو خەڵکییە.

ئەمە ئەوە بوو ویستم پێتبڵێم و هەرلەبەر ئەوەش بانگمکردیت بۆ ئێرە. ئێستاش ئەوەی کە پێمگوتیت بە وردیی بیری لێبکەوەو وەڵامبدەوە."

سەرەك قەشە پێڵووی لێکناو سەری بە کورسییەکەوە دادایەوە. قسەکان ماندوویان کردبوو، تەسبیحەکەی لە دەسکەوتە خوارەوە، من دانەویمەوە هەڵمگرتەوەو دامەوە دەستی. دەستەکانی نەرم و سپیی بوون و بۆنی بخووریان لێدەهات.

فرانسیسکۆس سەری هەڵبڕی، گوتی:" بەیارمەتیت دەمەوێ وەڵامبدەمەوە."

- " کوڕی خۆم فرانسیسکۆس، بە سەربەستیی بدوێ، دڵم لاتە!"

- " شەوێکیان گریام و بە خودام ڕاگەیاند ئەقڵم ڕۆشنکاتەوەو لێگەڕێ بڕیارێك بدەم کە ئێمەیش ببینە خاوەنی کێڵگەیەکی بچووك و ماڵێکی بچوك و دەخیلەیەك

به شتێك پارەوە بۆ کاتی پێویستیی، شتێك کە ئێمە بتوانین بڵێین هیی خۆمانە. ئەوسا خودا وەڵامیدامەوە: (فرانسیسکۆس، فرانسیسکۆس ئەوەی خانوویەکی هەبێ، ئەوا خۆی دەبێتە دەرگاو پەنجەرە، ئەوەی کێڵگەیەکی هەبێ، ئەوا خۆی دەبێتە عەرد، ئەو کەسەیشی ئەڵقەیەکی چکۆڵەی ئاڵتوونی هەبێ، ئەوا ئەو ئەڵقەیەی لێدەبێتە تەڵەیەك و لە ملەوە دەیگرێ و دەیخنکێنێ!) خودا ئاوها وەڵامیدامەوە!"

سەرەك قەشە سوور هەڵگەڕا، دەیویست وەڵامبداتەوە، بەڵام وشەکان لەدەمە بێدگانەکەیدا ئاڵۆزکان، دەمارەکانی ملی ئاوسان، قەشەیەکی کورتەباڵای یارمەتیدەر کە دەست بە نیشانەی خاچەوە ڕاوەستابوو، کەوتە خۆو پەرداخێك ئاوی پێدا. سەرەك قەشە هاتەوە سەر خۆی و ڕوویکردەوە فرانسیسکۆس.

- " کێ گەرەنتی ئەوەدەدا کە ئەوەی قسەی لەگەڵ کردوویت خودا بووە؟ زۆر جاران کاتێك ئێمە نوێژ دەکەین، دەنگی خۆمان دەبییەین و وا دەزانین ئەوە دەنگی خودایە. زۆر جاران شەیتان ڕوخسارو دەنگی خودا هەڵدەگرێ و دێ و

ڕۆحمان گومڕا دەکا. دەتوانیت دەست بەئینجیلدا بدەیت و سوێند بخۆیت کام دەنگێك لەو دەنگانەی لە نوێژەکەتدا هاتە گوێت دەنگی خۆت بووەو کامەشیان هی خودا بووە؟"

فرانسیسکۆس ڕەنگی پەڕی، لێوە لەرەی پێکەوت.

لەبەرخۆوە گوتی: " نا، ناتوانم ..."

وایگوت و ئەژنۆی نوشتایەوەو کەوتە سەر ئەرزەکە.

- " ڕوخسەتم بدە بگریم .... وشەکانت وەکی نەشتەر دڵیان شەقارکردم. چۆناوچۆنیی دەتوانم خودا لەفرانسیسکۆس و فرانسیسکۆس لە شەیتان جیاوەکەم؟"

ئەوجا ڕوخساری لە نێو دەستیدا شاردەوەو دایە قوڵپی گریان.

سەرەك قەشە بەزەیی پێیداهاتەوە، لەسەر کورسییەکەوە دانەوییەوەو ژێر باڵی گرت و هەڵیساندەوە.

بە قەشە یارمەتیدەرەکەی گوت:" کوڕم، پەرداخێك شەراب بۆ میوانەکەمان بێنە، سێ پەرداخ شەراب بێنە، هەموومان بە سلامەتی وی دەخۆینەوە."

فرانسیسکۆس لەنێو کورسییەکەدا ڕۆچوو، فرمێسکەکانی لەسەر گۆناو ڕیشیی وشککردەوە.

گوتی:" ببوورە، نەمتوانی دگان بەخۆدا بگرم."

قەشەی یارمەتیدەر لەسەر سینییەکی دارین سێ پەرداخ شەرابی هێنا.

سەرەك قەشە گوتی:" کوڕەکانم، شەراب خواردنەوەیەکی پیرۆزە، لەگەڵ نزای قەشەدا شەراب دەبێتە خوێنی مەسیح. فرانسیسکۆس، بەسلامەتی تۆ دەخۆمەوە، برۆو ڕەحمەتی خودات لەگەڵ بێت. من نامەوێ هەر ئێستا دەست و برد وەلامم بدەیتەوە. بیر لەو قسانە بکەوە کە بۆمکردیت، بە وردیی بیریانلێبکەوە، پاشان وەرەوە بۆ لام و پێمبڵێ چ بڕیارێکتداوە. هەژاریی باشە، بەلام تا سنورێکی دیاریکراو، دەوڵەمەندیی باشە، بەلام تا سنورێکی دیاریکراو. هەموو شتێك، هەموو شتێك دەبێ بە پێوانە دەستی بدرێتێ. تەنانەت میهرەبانیی و تەقوا و قێز هاتنەوە لە شتە باشەکانی دونیا. کوڕەکەم هەموو شتێك کە پێوانەی بەزاند،

ئەوا ئەوە خەتەری نزیکبوونەویە لەدۆزەخ. ئاگات لەخۆت بێ، خوداحافیز!"

فرانسیسکۆس ویستی دانەوێتەوەو هەمدیس دەستی سەرەك قەشە ماچکاو ئەوسا بڕوا، بەڵام ڕاوەستا، ئەوە دەنگێك بوو لە ناوەوەیڕا بەرز بۆوەو پێیگوت:" مەڕۆ، لێی مەترسە! وەڵامیبدەوە!"

فرانسیسکۆس گوتی: " دەنگێك لە ناوەوەمڕا بەرز بۆتەوەو هانم دەدا نەڕۆم!"

- " کوڕەکەم ئەوە چ دەنگێکە؟ بلێی دەنگی شەیتان نەبێت؟ دەڵێ چیی؟"

- " دەنگەکە دەڵێ: (شەیتان خەنیی دەبێ کاتێ دەبینێ خەڵکیی لە هەژاریی دەترسن. تاقە ڕێگەیەك کە بەرەو خودات دەبا ئەوەیە هیچت نەبێ، خاوەنی هیچ نەبیت. جگە لەوە چ ڕێگەیەکی تر بوونی نییە!)"

سەرەك قەشە هەنووکە تووڕە ببوو، دەستی کێشا بەئینجیلەکەدا.

گوتی:" شەیتان خەنیی دەبێ کاتێك دەبینێ تۆ بەرپەرچم دەدەیتەوە، فرانسیسکۆس چ شتێکیتر مەڵێ، فەرموو بەڕێی خۆتا برۆ، خودا ڕەحمت پێبکاو دەستی خۆیت بەسەردا بهێنێ و شەفات بدا، ئاخر تۆ نەخۆشیت!"

فرانسیسکۆس دانەوێوە، دەستی سەرەك قەشەی ماچکردو پاشان چووینە دەرێ.

*

ئاسیزییمان جێهێشت و بە لای کلێسای قەدیس دامیانۆدا تێپەڕین و لە پۆرتیونکولا نزیکبووینەوە. بەدرێژایی ڕێگە چ قسەیەکمان لەگەڵ یەکدا نەکرد، فرانسیسکۆس لە دوو ڕێیانەکەدا ڕاوەستا.

گوتی:" قسەکانی قەشە کاریگەر بوون، برا لیۆن من دەمەوێ بە تەنێ بم. دەمەوێ بەلای چەپدا بەرەو کەناری ڕووبارەکە داگەڕێم و بچم بۆ ئەو گوندە چکۆڵەیەی دارستان!"

- " ئاخر خەڵکی شەڕانگێز لەوێن، دەترسم برا فرانسیسکۆس ئازارت پێبگەیەنن."

- " منیش ڕێك لەبەر ئەوە دەچم بۆ ئەوێ، ئەی مەڕی خودا، ئاخر ناتوانم بەرگەی ئەم ژیانە خۆش و ئارامە بگرم."

بە تەنێ گەڕامەوە پۆرتیونکولا، ئیدی چ ئارەزوویەکم نەبوو بڕۆم و سواڵکەم، منیش پێموابوو قسەکانی قەشە کاریگەر بوون و خودایە تۆبە هەروەها ڕاستیش بوون. بەڵێ، ئەوەی ئیش نەکا، نایشبێ نان بخوا، ئێمە دەبێ بکەوینە خۆ، کارێك بدۆزینەوەو بەو شێوەیەی خودا فەرمانیداوە نانی خۆمان بە ئارەقەی نێوچەوانمان پەیداکەین.

نیگەران لەبەر دەرگاکەی پورتیۆنکولادا ڕۆنیشتم. چاوەڕێ بووم ئێوارە دابێ و برایان بگەڕێنەوە، چاوەڕێ بووم ئێوارە دابێ و فرانسیسکۆس بگەڕێتەوە. دڵم نارەحەت بوو، نەدەبا بەتەنها جێمهێشتبا، ئاخر خەڵکانی بەدخوو لەو گوندە چکۆڵەیە هەن کە ئەمی بۆ چووە، ئەو خەڵکانە مورتەدن و دەشێ ئەزیەتی بدەن.

هەستامە سەرپا، خۆر هێشتا ئاوا نەببوو، بەپەلە ڕێگەی کەناری ڕووبارەکەم گرتەبەر، گەیشتمە ئەو گوندە شەڕانگێزەو چوومە ناو گوند، چ کەسێك لە گوندەکە

نەدەبینرا. تەنها وەڕەی سەگ و قاووقیژو دەنگی قاقای پێکەنین و هاوار هاوارم هاتە گوێ. بەڕاکردن بەرەو ئاراستەی دەنگەدەنگەکە چووم. خودایە چیم بینی. پیاوان، ژنان و منالاَن فرانسیسکۆسیان خستبووە سەر لێواری بیرێك و کەوتبوونە بەرد بارانکردنی. فرانسیسکۆس دەستی بەنیشانەی خاچ دانابوو، خوێن لە سەرییەوە دەچۆڕاو جارناجار دەستی ڕایەڵدەکردو لەبەرخۆوە دەیگوت :

-" سوپاس منالّەکانم، ئەوە باشە ...." وایدەگوت و هەمدیس دەستی لەسەر سینگی دادەنایەوە.

هەر ڕێك لەو کاتەدا کە بەرەو پێشەوە تاومدایە خۆم تا خۆم بخەمە بەردەمی و بیپارێزم، نەڕەیەکی دڕندانە لەودیو فرانسیکۆسەوە هاتە گوێ و هەمووان ئاوڕیان بۆ دایەوە. زەلامێکی کەتە، خەڵکەکەی لەسەر ڕێگەی خۆی لاداو فرانسیسکۆسی وەکی منالّێك لە نێو باوەشیدا بەرز کردەوە و بەسەریدا نوشتایەوە.

- " فرانسیسکۆسی داماو، دەتەوێ بۆ کوێت هەڵگرم؟"

- " تۆ کێیت؟"

- " ناوم (ماسیۆ) یە، من ڕێنوێنم، هەموو دونیا دەمناسێ، دەتەوێ بۆ چ جێگەیەکت بەرم؟"

فرانسیسکۆس وەڵامیدایەوە:" بۆ پۆرتیۆنکولا، برا ماسیۆ منیش هەر ڕێنوێنم، بەڵام من خەڵکیی لەعەردەوە دەهێنم و بەرەو ئاسمانیان دەبەم!"

ماسیۆ، فرانسیسکۆسی کردە باوەش و کەوتەڕێ، منیش بەدوایاندا ڕامکرد، لای خۆرئاوابوون گەیشتینە پۆرتیۆنکولا. ماسیۆ فرانسیسکۆسی لەباوەشی داگرت و لەبەر دەرگاکە دانیشتین. بێرناردۆ لە قوژبنێکدا ڕاکشاوو نزایدەکرد، کاپێللۆو ئانگیلۆ لەسواڵ گەڕانەوە، ئیدی برایان یەك لەدوای یەك پا پەتیی و برسیی و گوریس لەناوقەد گرێدراو گەڕانەوەو ڕوخساریان پرشنگیدەدا بە بەختەوەریی. وردە وردە دونیا تاریکیی دەکرد، تاریکییەکی ئارام و چێژبەخش، تەیرەکان دەیانجوکاندو خوداحافیزییان لەڕۆشنایی دەکرد، ئەستێرەی ئێوارە بەئاسمانەوە دەدرەوشایەوە. ئێگیدۆ بەبێدەنگیی نوست، من ئاوم هێناو برینەکانی فرانسیسکۆسم شت، برا کیردۆ داری لەنێوان دوو بەرددا دانا تا ئاگر

بکاتەوە، جەنابی پیێترۆ و ڕۆفینۆ لەکەناری ڕووبارەکە پەلکی داردیێمشتیان کۆکردبۆوەو پەیکەرەکەی خاتوونی پاکیژەیان لە کلێساکە پیێدەڕازاندەوە.

❊

فرانسیسکۆس لەناکاوێکرا گوتی:" ئەم ئیێوارەیە ئیێمە زەماوەندی ئەڵقە لە پەنجەکردنمان هەیە. ماسیۆ دەتەوێ ببیتە شایەدی زەماوەندەکە؟"

هەمووان بەسەرسوڕمانەوە لەفرانسیسکۆسیان ڕووانی، نەماندەزانی مەبەستی چییە، کاپیێللۆ بەخۆشحاڵییەوە ڕاپەڕیی و کڵاوەکەی گرت بە دەستییەوەو تەپو تۆزەکەی لیێتەکاند.

گوتی:" برا فرانسیسکۆس زەماوەند؟ زەماوەندی چیی؟"

فرانسیسکۆس زەردەخەنەیەکی هاتێ و گوتی:" لەڕیێگە بیێوەژنیێکم بینی کە ساڵانیێکە بە پای پەتیی و جلکی شڕو زگی برسییەوە دەگەڕێ، تا ئیێستا کەس دەرگای

لێنەکردۆتەوەو سۆزێکی پێنەداوە. برایان ئێمە ئیدی دەبێ دەرگای لێبکەینەوە!"

برایان هاواریانکرد:" توو ناوی خودا برا فرانسیسکۆس باتێبگەین، مەبەستت کام بێوەژنە؟"

-" براکانم بێوەژنەکەی مەسیح دەڵێم، ئاوها دیقەتم مەدەن، بێوەژنەکەی مەسیح، هەژاریی دەڵێم. لە پێناوی ئەڤینی یەکەمین مێردیدا دەبێ بیکەمە هاوسەری خۆم."

ئەوجا هەستایە سەرپێ و تەماشای خۆیکرد.

گوتی:" وەکی زاوایەك خۆم گۆڕیوە، نامەوێ جلکی تر بپۆشم، ئەو جبە پینە پینەیە، ئەم گوریسە ئەستوورە گرێدراوە، ئەم پێوپلە پیس و پۆخڵانە، ئەم زگە بەتاڵە، ئیدی لەهیچم کەم نییە، هەروەها بووکێش لە چ شتێکی کەم نییە، دەی وەرن با بڕۆین، شاهیدی زەماوەند تۆیش وەرە تاجە گوڵینە بنێ سەرمان!"

فرانسیسکۆس پێشکەوت و ماسیۆش لەدوایەوە، پاشان ئێمە هەموومان چووینە کڵێساکەوە.

- " ئەی کوا باوکە سیلڤێستێر؟" فرانسیسکۆس وایگوت و چاوی بۆی گێڕا.

گوتی:" با ئەویش بێ و زەماوەندەکە بەرەکەتدا."

من گوتم :" ئەی بووکێ کوا؟ نایبینم!"

فرانسیسکۆس وەڵامیدامەوە:" تۆ نایبینیت برا لیۆن، تۆ نایبینیت لەبەر ئەوەی چاوانت کراونەتەوە. چاوانت لێکنێ ئەوسا دەیبینیت!"

لەبەردەم میحرابەکەدا کڕنۆشی بردو بەرەو لای ڕاست ئاوڕیدایەوە.

بە دەنگێکی وروژاو گوتی:" ئەی خوشکە هەژاریی بەشکۆو بەڕێز، ئەی خۆشەویستترین هاوسەری مەسیح، تۆ بە درێژایی ژیانت بەوەفابوویت بۆی، هاوڕێی دلێری ڕۆژانی جەنگی وی بوویت و تا بەرپێی خاچەکە، تا قەبر لێی جوێنەبوویتەوە، من دەست ڕایەڵدەکەم و لەڕێگەکان هەڵتدەگرمەوە، من دەتکەمە ژنی خۆم، دەی دەستتم بدەرێ!"

فرانسیسکۆس لەهەوادا دەستی بەرەو لای ڕاستی خۆی ڕاگرت.

ئێمە هەموومان بەرامبەر میحرابەکە کڕنۆشمان بردو بەسەر سوڕمانەوە لەو زاوا سەیرەمان دەنۆڕی و گوێمان بۆی ڕادێرابوو کەقسانی دەکردو دەستی بۆ لای بووکە نەبینراوەکە ڕاگرتبوو.

چاوانم لیێکناو ژنێکی ڕەنگپەڕیوم لەنزیك فرانسیسکۆس و لە لای ڕاستییەوە بینی، جلکێکی شڕی ڕەشیی پۆشیوو خانەدان وەکی شازادە بێوەژنێك. ماسیۆش لەبەردەمیاندا ڕاوەستاوو دوو تاجەدڕکی نایە سەریان. باوکە سیلڤێستێر مۆمێکی داگیرساوی بەدەستەوەو تەرتیلەی شادیی زەماوەندیی دەچڕی.

چاوانم کردنەوەو ڕووانیم، ڕوخساری هەموو برایان پرشنگی دەدا، بلێسەی ئاگری پیرۆز لە چاوانیانەوە هەلّدەقوولّی. بە یەك گوژم هەستاینە سەرپێ، دەستی یەکترمانگرت و بە جۆش و خرۆشەوە بەدەوری فرانسیسکۆس و بووکە نەبینراوەکەیدا کەوتینە گۆرانی و سەما. برا بێرناردۆ دایە

خوڕەی گریان و برا کاپێللۆ کڵاوە بەناوبانگەکەی گرتبوو بەدەستەوەو لەهەوادا ڕایدەوەشاندو ئێگیدۆش لەلایەوە چەپڵەی لێدەدا. هەروا ماسیۆ زاتیکرد بلوێرەکەی لەبەر پشتوێنەکەی دەربێنێ، ئەو ڕاهاتبوو شەوانە کاتێك بەتەنێ بە ڕێگەکاندا دەڕۆیشت، دەکەوتە بلوێر ژەنین، لەبەردەم فرانسیسکۆسدا کڕنۆشی بردو کەوتە ژەنینی ئاوازی خۆشیی شوانان. هەنووکە ئەو کڵێسا پەڕپووتە وەکی پشتێرێك کە شوانەکەی زەماوەند دەکا دەنگیدەدایەوە، مەریەمی پاکیژەش سەرسام و لەنێو پەیکەرەکەیەوە لەو زەماوەندە سەیرەی دەنۆڕی و زەردەخەنەی بۆ کوڕەکەی دەکردو پێدەچوو پێیبلێ: "کوڕەکەم، ئەو ئەڤینە هێند بەخوڕە کەئیدی هاوڕێکانتی شێتکردووە، سەیریانکە چۆن بە بێ شەراب مەست بوون، بە بێ بووك بوونەتە زاوا، لە برسێتییدا تێر بوون، لە هەژارییدا دەوڵەمەند بوون. کوڕەکەم ئەوانە سنوورەکان دەبەزێنن، ئەوانە هەموو سنوورەکانی ئینسان دەبەزێنن، ساتێك و ئیدی دەبنە فریشتە، ئەویش لە

ناوەڕاستیاندایە، دەیبینی؟ ئەوە فرانسیسکۆسی هاوڕێمانە، گاڵتەگێڕە ئازیزەکەی خودا."

کاتێك لە کلێسا هاتینە دەرێ، ئاسمان تژیی بوو بە ئەستێرە، فرانسیسکۆس لەتاریکاییەکەدا بەرەو پێشەوە هەنگاویدەناو دەیویست تەنیا بێت. ئێمەش هەموو لەسەر ئەرزەکە ڕاکشاین و گوێمان بۆ شەو ڕادێرا.

چ نەدەدواین، ناو بەناو ئەو زەماوەندە سەیرەمان لەزەینماندا دەژیانەوە، یەکەمجار هەندێك لەبرایان خەریکبوو دەیاندایە قاقای پێکەنین، بەڵام وردەوردە ڕۆدەچووینە مانا نهێنییەکەیەوە، پێکەنین بووە فرمێسك و فرمێسکیش بووە بەختەوەریی، پێمابوو دەبێ ئەوانە لەبەهەشتا بگرین، دەبێ ئەوانە لەبەهەشتا پێبکەنن، بەختەوەریی دەبێ لە سەرەوە ئاوها بێ، بۆ چاوتروکانێك ڕۆحمان بەتاڵبۆوە لە ئەقڵ و لە جەستەو ئیدی چ موحتاجی چەند ڕاستییەکی هەژارانەی ئاشکرا نەبوو، بەڵکو ڕۆحمان ببووە نەوڕەس کە لەزەریای خودادا مەلەی دەکردو لەسەر شەپۆلەکان هەڵدەگژاو دادەکشاو ڕەحمەتیی خودا یارو یاوەریی بوو.

فرانسیسکۆس ئەو شەوە نەگەڕایەوە، ڕۆژی دواتریش هەر نەگەڕایەوە، ئێمە دڵمان کەوتە ختوورە، بەڵام چمان نەگوت. ئێوارە داهات و هەمووومان لە دەرەوەی پۆرتیۆنکولا دانیشتبووین، هەریەکە ئەو خواردنانەی دەرهێنا کە کۆیکردبۆوە تا بیخۆین. من تیکەیەك نانم لەزارمنا، بەڵام بە قوڕگما نەدەچووە خوارێ. هەستامە سەرپێ.

گوتم:" من دەڕۆم و بەدوای فرانسیسکۆسدا دەگەڕێم!" وامگوت و ئیدی ڕۆیشتم.

ملی ڕێگەم بەرەو ئاسیزیی گرتەبەرو بە بناری سوباسیۆدا هەڵزنیم، وام مەزەندەکرد لەیەکێك لەئەشکەوتە ئازیزەکانیدا دەیدۆزمەوە، دڵنیابووم ئەلعان لەوێ کڕنۆشی بردووەو نزادەکا، هەستمدەکرد هەنووکە ساتەوەختێکی قورس دەگوزەرێنێ، سەرگەرمی جەنگێکە کە ناخیی وردو خاشکردووە، وی هەنووکە لەگەڵ خودادا چۆتە خەڵوەتەوەو داوای یارمەتیی لێدەکات.

دەمەو نیوەشەو گەیشتمە ئەوێ و دوو سێ ئەشکەوت گەڕام، لەو ئەشکەوتانەدا نەمدۆزییەوە، لە ناکاوێکڕا دەنگی

گریانێکیم ژنەفت، گریانێکی ئارام و تژیی لە گلەیی، تەواوێك وەك گریانی منالێکی چکۆلە، چما ئەو گریانە لە کوێوە دەهات؟ لە تاریکاییەکەدا ڕوخسارێکی ڕەنگپەڕیوو دوو دەستم جیاوەکرد کە هەڵبڕدرابوون و دەجولان، هەناسەم لەخۆ بڕی و گوێمڕادێرا، پێموابوو یەکێك دەئاخڤێ، پێمابوو فرانسیسکۆس لەگەڵ یەکێکدا دەئاخڤێ.

فرانسیسکۆس دەیگوت:" من دەزانم تۆ چیتدەوێ، من دەزانم تۆ چیتدەوێ، بەڵام ناتوانم!"

پاشان بێدەنگییەك باڵیکێشا، گوێم لەفرانسیسکۆس بوو قوڵپ قوڵپ دەگریاو سینگی خۆی دەکوتی، ئەوجا هەمدیس دەنگی هاتەوە گوێ :

- " من، منی بە نەفرەتکراو، چۆناوچۆنیی بتوانم خەڵکیتر ڕزگارکەم؟ چ کەسێکیتر ناتوانێ تۆ نەبێت. خودایە ئەمە چ دۆزەخێکە، چ تاریکاییەکە، چ پۆخڵییەکە کە ناخی تەنیوم!"

هەمدیس بێدەنگیی باڵی کێشایەوە، وەك بڵێی فرانسیسکۆس گوێی بۆ وەڵامێك ڕادێرابێ.

حەزمدەکرد بکشێمەوە تا گوێم لەهیچ نەبێ، ئاخر ئەو دووانە لەگەڵ یەکدیدا دەدوان و شورەیی بوو بونیام خۆی بنێتەوەو بەدزێوە گوێ بۆ قسەی خەڵکانیتر ڕادێرێ. بەڵام جارێکیتریش دەڵێم من لادێیم و ئەو شتانە نازانم. هەر بۆیە بەدەمدا لەسەر عەردەکە درێژ بووم و گوێم ڕادێرا.

هەمدیس دەنگی فرانسیسکۆس هاتەوە گوێ، دەنگێك تژیی لەترس.

- " لە گوناهەکانم دەبووریت؟ من پرسیاری ئەوەت لێدەکەم کە چما لە گوناهەکانم دەبووریت؟ ئەگەر نا خودایە چۆن بتوانم دەست پێبکەم؟ من چ متمانەیەکم نییە بەو تۆپەڵە پۆخڵییەی کە بە فرانسیسکۆس بانگی دەکەن."

ماوەیەکی درێژ تێپەڕی و گوێم لەهیچ نەبوو، نەدەنگی قسەو نەدەنگی گریانیش، هەروەها لە تاریکاییەکەدا نەیشمتوانی دەستەکانی ببینم کە دەجووڵێن.

بەڵام لە ناکاوێکرا فرانسیسکۆس ناڵەیەکی کرد، ناڵەیەك کە سوێی بردە دڵەوە.

- " کەنگێ کاتی ئەوە دێت بڵێیت بەسە؟ ئاخر کەنگێ؟ کەنگێ؟"

بە گوڕێك هەستایە سەرپێ، ڕۆشناییەکی ڕەنگپەڕیوو لەرزۆك دزەی کردە ژوورێ و گاشەبەردی دیواری ئەشکەوتەکەی روناك کردەوە. فرانسیسکۆس هەنگاوێکینا، بەهەڵە ڕۆیشت و سەری بەر گاشەبەردەکە کەوت، من بینیم خوێن بە هەنییەیدا چۆڕا، هاوارێکی کردو ئیدی لێی چوومە پێش.

- " برا فرانسیسکۆس مەترسە، ئەوە منم، برا لیۆنم!"

سەری هەڵبڕی و سەیریکردم، ماوەیەکی خایاند تا بینیمی، دواجار هەمدیس ناسیمییەوە.

بە ئەسپایی و بە هەناسەبڕکێوە گوتی:" برا لیۆن لەجەنگ بووم، ماندووم!"

لە ئەشکەوتەکە هاتینە دەرێ، قۆڵیم گرت تا نەبا بکەوێ.

هەنووکە ڕۆشناییەکە گەییبووە ترۆپکی چیاکە، دونیا بێداربۆوە، فرانسیسکۆس ڕاوەستا.

پرسیی:" بچین بۆ کوێ؟ بۆ کوێم دەبەیت؟ من ئێرەم باشە. برا لیۆن ماندووم ... ماندوو!"

لە ترۆپکی چیاکەی ڕووانی کە ڕۆشنایی خۆی بەسەر بنارەکەدا پەخش دەکردەوەو بەردو تەلانی دڕك و خاك بێداردەبوونەوە. کەوێك بەتوندی باڵەکانی لێکداو بە قاسپەقاسپەوە بەلاماندا فڕی، ئەستێرەی بەیان لەخۆرهەلاتدا سەمای دەکردو زەردەخەنەی دەهاتێ.

هەمدیس گوتی:" ئێرەمان باشە، شەو تێپەڕی و سوپاس بۆ خودا بەسەر چوو!"

هەناسەیەکی هەڵکێشا، لەسەر بەردێك خۆی گرمۆڵەکردو دەستەکانی ڕایەڵکردو لەبەر هەتاوەکە ڕایگرتن تا گەرمیان بێتەوە.

ئەوجا سەری هەڵبڕی و ئاماژەی بۆ کردم لەلایەوە دانیشم، لەملاولای خۆی ڕووانی وەك بترسێ لەوەی نەبا یەکێك لەو ناوەدا بێ و گوێی لێمانبێ. ئەوسا دەستی نایە سەر ئەژنۆم.

بە ئەسپایی گوتی:" برا لیۆن، خودا درەوشاوەترین ڕوخساری ئومێدو درەوشاوەترین ڕوخساری نائومێدیشە.

لەنێوان ئەو دوو خەرەندەدا ڕۆحی ئێمە دەفڕێ و دەست دەگیرێ!"

هیچم نەگوت. ئاخر چیم گوتبا؟ هەستمدەکرد فرانسیسکۆس زۆر لەدوورەوە هاتۆتەوە، لەو ترۆپکە بەرزانەوە شۆڕبۆتەوە خوارێ، لەوێوە بە پەیامی سەختەوە هاتۆتەوە.

دوای ساتێك گوتی :

- " برا لیۆن چما پێلاوەکانت ئاسنینە؟ هاوڕێی بەوەفام، تۆ دەبێ پێلاوی ئاسن لەپێکەیت. هاوڕێی کلۆڵم، ئاخر ڕێگەیەکی درێژو بەردەلانمان لە پێشە!"

وەلامیمدایەوە:" من پێی خۆم هەن کە لە ئاسنیش تۆکمەترن. دەخوازیت بۆ کوێم ببەیت؟"

فرانسیسکۆس زەردەخەنەی هاتێ.

- " برا لیۆن خۆت هەڵمەکێشە، من لە ڕێیەکی گەلێك دوورەوە هاتوومەوە، شتگەلێکی ترسناکم بینیوەو بیستووە، گوێم بۆ ڕادێرە: گەر ترس بۆ فرۆشتن هەبێ، برا لیۆن ئەوا ئێمە دەبێ هەرچیمان هەیە بیدەینە ترس!"

لەبەرخۆوە گوتم: " تێناگەم!"
فرانسیسکۆس گوتی : " زۆر باشتر!"
وایگوت و هەمدیس بێدەنگبۆوە.

*

هەنووکە چیاکە لە ڕۆشناییدا نوقووم ببوو، تەڵانە گیایەکی کێویی لەبەردەمماندا پشکوتبوو بە گوڵ و بۆنێکی خۆشی پەخشدەکرد، هەورێکی چکۆڵەی گوڵڕەنگ لە ئاسماندا مەلەی دەکردو هێور هێور لەخۆردا دەتوایەوەو دیار نەدەما. تەیرێکی چکۆڵە بە پۆپنەیەکی سوورەوە هات و لەسەر بەردێك لە بەرامبەرماندا نیشتەوە، تەیرەکە کلکی بادەداو بەدوو دڵییەوە سەری بەهەموو لایەکدا دەجوڵاندو لە ئێمەی دەنۆڕی، هەر کە ئێمەی بینی ناسینییەوە، ئازایەتیدایە بەر خۆی و یەکەمجار وەك بڵێی شەرمنانە خوێندی، بەڵام دواتر ملی درێژ کردو لە چریکەیدا. لە ئاسمانی دەنۆڕی، لە خۆری دەنۆڕی، گەرووی ئاوسا، بونیام بەچریکەی مەست دەبوو،

هەموو شتێك دیار نەما، تەنها ئەو و خودا نەبێ، تەنێ دەنووكێكی بە چریكەو خودا لە دونیادا مابوون.

فرانسیسكۆس چاوانی لێكناو گوێی ڕادێرا، تەرزە نیگەرانییەك كە بە وشە دەرنابڕدرێ و جۆرە هاواری شادومانییەك لەسەر ڕوخساری نیشت و لێوەلەرەی پێكەوت.

لە ناكاوێكڕا تەیرەكە لە چریكە كەوت، لە شەقەی باڵێداو دیار نەما. فرانسیسكۆس چاوانی كردنەوە.

لەبەرخۆوە گوتی:" خودایە تۆبە، بۆ چاوتروكانێك خۆم لەبیركرد!"

ئەوسا بە پەشۆكاویی هەستا.

- " برا لیۆن، دەی با بڕۆین!"

بە ڕێگەكەدا شۆڕ بووینەوە.

گوتی:" چەندێك دڵت ئارام و خاوەن بڕیار بێ، كاتێك گوێ بۆ چریكەی تەیرێكی چكۆڵە ڕادەدێریت، ئیدی دڵت ڕادەچڵەكێ!"

بۆ ئەوەی بە ئاسیزییدا نەڕۆین، ڕێگەكەمان گۆڕی و گەیشتینە پۆرتیۆنكولا.

کەس لەوێ نەبوو، برایان هەریەکەیان لە شوێنێك بوون و دەبوو بۆ ئێوارە بگەڕێنەوە.

فرانسیسکۆس گوتی:" برا لیۆن بچۆ مەرەکەب و پەڕەمووچ بێنەو بنووسە!"

چووم ئەشیای نووسینم هێناو بەرامبەری لەسەر ئەژنۆ دانیشتم.

قۆڵیی ڕایەڵکردو فەرمانیدا:" بنووسە!" بۆ ساتێك بێدەنگبوو، منیش پەڕەمووچ بە دەست و چاوەڕێ بووم.

- " بنووسە: (ئێستا ئیتر بەسە، بەشی خۆمم بینیی! بەشی خۆم بەژێر درەختە گوڵکردووەکاندا ڕۆیشتم، بەشی خۆم ئاژەڵە کێوییەکان هاتن و دەستیان لستمەوە، بەشی خۆم ڕووبارەکان خۆیان بۆ کردمەوە تا پیایاندا تێپەڕم، بەشی خۆم بە ئاگردا ڕۆیشتم بەبێئەوەی بسوتێم! بەشی خۆم بینی. چما دەبێ هەر لێرە بمێنمەوەو لە دڵنیایی و تەمبەڵیی و عەیش و نۆشدا بگەنێم؟ دەرگاکە والآکەو من دەچمە دەرێ! هێی ئادەم ، ئادەم، خۆت هەڵمەکێشە، تۆ لە قوڕو زیخ خوڵقاویت! من فریشتە نیم، من مەیموون نیم، بەڵکو ئینسانم، ئینسان واتە

جەنگاوەر، کرێکار، شۆڕشگێڕ. مەزەندەدەکەم لە دەرەوەی ئێرە ئاژەڵگەلێکی کێویی هەبن کە قەپاڵ بگرن، ڕووبارگەلێك هەبن خەڵکیی نوقوومکەن، ئاگرگەلێك هەبن بسوتێنن. دەخوازم بچمە دەرێ و بجەنگم! دەی دەرگاکە بکەوەو من دەچمە دەرێ!)"

فرانسیسکۆس ئارەقەی توێڵی سڕیی، سەیری ئەملاو ئەولای خۆیکرد نەبا کەسێك قسەکانی بژنەوێ.

- " ئەوەی گوتم نووسیت؟"

- " ئا، نووسیم برا فرانسیسکۆس، بەڵام ببووره تێناگەم مەبەستت لە چییە؟"

- " قەیدی ناکا. قاقزێکی تر دەربێنەو بنووسە: (سەرەك قەشە ڕاستدەکا، دەبێ ئێمەیش نانی خۆمان بە ئارەقەی نێوچەوانمان پەیداکەین، دەبێ ئیشکەین، ئاخر ئەوە خواستی خودایە. بەڵام ئەی سەرەك قەشە ببووره، ئێمە هەژاریمان کردۆتە هاوسەری خۆمان و ناتوانین لێی جیابینەوە.) بنووسە:(هەر برایەك پیشەیەك دەزانێ، دەبێ ئیش بکا، بەڵام نابێ ئەو ئیشە بێئابڕووانە بێ و ببێتە کۆسپی بەردەم

ڕزگاربوونی ڕۆح. وەك کرێش دەبێ برایان هێندە وەرگرن کە بەشی ژیانیان بکا، هەرگیز پارەی زیاتر نا، پارە بەردو زبڵە، بەڵام گەر ئیشەکەیان گوزەرانیانی بەڕێوەنەبرد، نابێ شەرمکەن لەوەی کە لەدەرگای ماڵان بدەن و سواڵبکەن، چونکە ڕوحم ئەرکی یاساییمانە بەرامبەر هەژاران. خودی مەسیح شەرمیی نەکردووە لەوەی هەژارو غەریب بێ و لە سای ڕوحمی خەڵکانی تردا بژێت.

برایان بزانن نابێ ئێمە لە پێناوی شتی نائاشکراو کاتیدا، وەك شتە خۆشەکانی دونیا، بەشی خۆمان لە بەهەشت بدۆڕێنین. کاتێك لەناو خەڵکانی ساکارو سووکایەتیپێکراوو هەژارو نەخۆش و گەڕو سواڵکەراندا دەبن، دەبێ خۆنەویست و دڵ و دەروون باش و ڕوخۆش بن.)

برا لیۆن بنووسە: (هەژاریی، گوێڕایەڵیی، تەهارەت و لەپێش هەموو شتێکیشەوە ئەڤین، هاوڕێیانی مەزنی سەفەری ئێمەن. یەك کەس، شەوو ڕۆژ لە پێشمانەوە دەڕوا، ئەو کەسەش مەسیحەو دەبێ هەمیشە لێی بنۆڕین. گەر وی برسیی بێ، دەبێ ئێمەیش برسیمان بێ، گەر ئەو لە عەزابدا

بێ، دەبێ ئێمەیش لەعەزابدا بین، گەر وی لە خاچ بدرێ، دەبێ ئێمەیش لە خاچ بدرێین، گەر وی زیندوو بێتەوە، دەبێ ئێمەیش ڕۆژێك زیندوو ببینەوە.)"

من هەر نووسیم و هەر نووسیم و قاقزەکان ڕەشبوونەوە. فرانسیسکۆس پەڕەمووچەکەی هەڵگرت و بەدەسخەتێکی قەبە لەژێرەوە ناوی خۆی نووسیی:" فرانسیسکۆس، هەژارە بچکۆلەکەی خودا."

گوتی:" ئەمە یاساکانی ئێمەن، ئێستا لەسەرەوەی قاقزەکە بنووسە: (بۆ باوکی پیرۆز، پاپا ئینۆسێنتیۆس.)"

بە سەرسوڕماونەوە لە فرانسیسکۆسم ڕووانی.

- " برا فرانسیسکۆس، ئێمە ئەمە بۆ پاپا دەنێرین؟"

- " نا برا لیۆن، ئێمە هەردووکمان دەڕۆین و ئەمەی بۆ دەبەین. چما ئەدی پای تۆ لە ئاسن نییە؟ ئەوەی من لە ئاسنە. ئێمە دەبێ بە پا، وەکی حاجییەکی هەژار بڕۆین بۆ ئەو شارە پیرۆزە، دەبێ ئێمە بەم دەستانەی خۆمان ئەم قاقزە بدەینە پاپا، گەر حەز بکا ئەوا مۆری خۆی لێدەدا، گەر

حەزیش نەکا، ئەوا خودا مۆری خۆی لێدەدا، خودا لەوبارەیەوە گفتی داومەتێ!"

- " کەنگێ دەڕۆین؟"

- " ئەم ئێوارەیە."

- " برا فرانسیسکۆس هەروا زوو؟"

- " ئۆف برا لیۆن، چەند جارت پێبڵێم خودا ناتوانێ چاوەڕێ بکا!"

کاتێك ئێمە دەدواین، برایان یەك لەدوای یەك هاتنەوەو هەمووان هیلاك و ماندوو، لەسەر ئەرزەکە دانیشتن.

برا بێرناردۆ بەچرپە بەوەی تەنیشتی گوت:" ئێمە کاتی خۆمان بەهەدەر دەدەین، واتە ئێمە ڕۆحی خۆمان دەدۆڕێنین کە بە درێژایی ڕۆژ دەسوڕێینەوەو لە دەرگای ماڵان دەدەین، لەبری ئەوەی بە ئارامیی کڕنۆش بەرین و نوێژ کەین. تاکەی برا پێیترۆ، تاکەی؟"

جەنابی پێیترۆ گوتی:" تا ئەو کاتەی ئێمە دەممان هەیەو ئەو دەمەش خواردنی گەرەکە. بێرناردۆی ئازیز پشووت درێژ بێ!"

هەر لەوکاتەدا، هەمووان ڕوویان بەلای فرانسیسکۆسدا وەرگێڕا کەهەستابووە سەرپێ و خەریکبوو دەدووا.

فرانسیسکۆس ماوەیەك، یەکە یەکە لە برایانی ڕووانی، چاوانی تژیی بوون لەخەم و نیگەرانیی، ئەو دەیزانی شەیتان فێڵبازە، دەیزانی دڵی بونیام خۆشباوەڕەو جەستەش چێژ ویست و دەسەڵاتی ڕەها ویستە.

گوتی:" برایانم، لە خوداوە پەیامێکم پێگەیشتووە، من دەبێ بۆ ماوەیەکی کەم جێتانبێڵم. ئێمە ئێستا ژمارەمان زیادی کردووە، ئێمە ئیتر بووینەتە فیرقەیەکی تەواو، دەبێ ئیتر یاساو بنەما بۆ خۆمان داڕێژین. من دەڕۆم بۆ ئەوەی بکەوم بەسەر پای سێبەرەکەی مەسیحدا لەسەر ئەرزو لێی بپاڕێمەوە کە ڕوحمی خۆیمان پێ ببەخشێ. خەمبار مەبن، ئێوە تەنها نابن، من بە نەبینراویی شەوو ڕۆژ لە ناوتانا دەبم، ئاخر نەبینراو باشتر دەبینێ، باشتر دەبیستێ، باشتر خەیاڵاتی خەڵکیی دەخوێنێتەوە. بەڵام وریابن و فامیدە! ئەو شتانە لە یادمەکەن کە لە شەونخونییە پیرۆزەکانماندا لێیاندواوین. ئەوانیش: گوێڕایەڵیی، عیبادەت، هەژاریی و

لەپێشی هەمووشیانەوە ئەڤین! منالّەکانم، وەك دوا پەیامیش ئەمەتان پێدەلّێم: ئیتر سوالّ مەکەن، هەریەکەتان دەبێ کارێك پەیداکا، یەکێك لە نەخۆشخانە، یەکێك لە دارستان دار ببڕێ و بیفرۆشێ، یەکێك حەمالّیی بکا، یەکێك زەمیلە بچنێ، یەکێك پێلاّو بدوورێ، یەکێك ئەرز بکێلّێ و ئەوە بچنێتەوە کە خودا دەیبەخشێ. بەلاّم ئەوەتان یاد نەچێ کە ئێمە هەژاریمان کردۆتە هاوسەری خۆمان و کەس نابێ خیانەتی لێبکا، کاری ڕۆژانە دەبێ تەنها خەرجیی ڕۆژانە پڕکاتەوە، ئەوەی لەوە زیاترە لە شەیتانەوە هاتووە. منالّەکانم : تاعەت، هەژاریی، تەهارەت و ئەڤین! هەر کەسێك لە ئێوە بەهرەی ئەوەی تێدایە قسان بۆ خەلّك بکا، ئەوا با خاچ بکێشێ و بچێتە دەرێ. دوو دوو بە ڕێگەکاندا بڕۆن، تا یەکێکتان دلّنەوایی ئەویترتان بکا، هەر کاتێك خەلّکیی دەبینن ڕاوەستن، پەیامی ئەڤین ڕاگەیەنن، ئەڤینی پاکژ، بۆ هاوڕێیان و بۆ دوژمن، بۆ هەژارو بۆ دەولّەمەند، بۆ شەڕانگێزو بۆ میهرەبان، هەمووان زارۆکی خودان، هەمووان برای ئێمەن.

من باوكە سیلڤێستێر لە جێگەی خۆم دادەنێم، چەندێك لێرە نیم، گوێڕایەڵیی بن، ئەو قەشەی خودایە، ئەو قوداس لە بەردەم میحرابەكەدا دەخوێنێتەوە، ئەوە نان دەكاتە جەستەی مەسیح و شەرابیش دەكاتە خوێنی مەسیح ، ئەو لە ئێمە لەخودا نێزیكترە.

باوكە سیلڤێستێر وا من برایان لای تۆ جێدێڵم، ئاگات لێیانبێت، گەر بەرخێك نەخۆشكەوێ، ئەوە خەتای شوانە، گەر بەرخێك لە پەرژینەكەوە بازبداو لەپەچەكە هەڵبێ، ئەوە خەتای شوانە، باوكە سیلڤێستێر وریابە!"

ئەوجا باوەشیكردەوەو یەكەیەكە برایانی لە ئامێزگرت.

- " خوداحافیز براكانم، من تەنها برا لیۆن، ئەم مەڕەی خودا لەگەڵ خۆم دەبەم. ئەمشەو مانگەشەوە، ئەو ڕێگەیەی دەچێتەوە سەر ڕۆما ڕووناكە، ئێستا ئێمە دەكەوینە ڕێ. برا لیۆن خاچ بكێشە، بەناوی خودا!"

ئێگیدیۆ، ماسیۆو بێرناردۆ دایانە قوڵپی گریان، ئەوانیتریش بەبێدەنگیی دەستی فرانسیسكۆسیان ماچكرد.

ڕۆفینۆ لە فرانسیسکۆس نزیکبۆوەو شتێکی بە گوێیدا چرپاند، بەڵام فرانسیسکۆس سەری بادا.

گوتی:" نا، نا برا ڕۆفینۆ، نە گۆچان و نە پێڵاوو نە نان، خودا گۆچان و پێڵاوو نانمانە. خوداحافیز منداڵەکانم!"

چەند هەنگاوێکی هەڵێنا، پاشان ئاوڕیدایەوە، چاوانی فرمێسکیان تێزابوو.

گوتی:" ئێوە باب و دایك و برایانی منن، شەیتان ئالاکەی بەرزکردۆتەوە، خودا هاواردەکا: ئەی جەمعی ئیمانداران! گوێ بۆ دەنگی ڕادێرن! خودایە ئێمە وادێین، دەبێ هاوارکەن. برایانم ئازابن، ئەوە شەڕێکە لەنێوان خێرو شەڕدا، دەبێ خێر سەرکەوێ. برایانم ترس نییە، برسێتیی یان تینوێتیی یان نەخۆشیی یاخود مەرگ نین، تەنێ خودا هەیە!"

- " دەی با بڕۆین!" وایگوت و قۆڵی گرتم و بە پەلە بەڕێکەوت.

*

چ سالآنێکی زۆر بەسەر ئەو شەوەدا تێپەڕیوە کە ئێمە خاچمان کێشاو کەوتینە ڕێ. هەنووکە من لە هۆدەکەمدا دانیشتووم و چاوانم لێکناوەو لە فیکرەوە چووم: چەند مانگ، چەند بەهارو هاوین تێپەڕیون و چەند تنۆکە فرمێسك ڕژاون! هەڵبەت هەنووکە فرانسیسکۆس لەبەر پای خودادا دانیشتووە، دانەویوەتەوەو لە عەردێ دەنۆڕێ، هەوڵدەدا پۆرتیونکولا بدۆزێتەوە، بەڵام ناتوانێ، کڵێسایەکی گەورە بەبورج و ناقوسەوە، بە پەیکەرو مۆمدانی زێڕەوە شوێنی گرتۆتەوە! چیدی برایانیش بە پای پەتیی ڕێناکەن، بەڵکو پێڵاویان لەپێداو جبەی گەرم و گوڕیان لەبەردا، هەندێکیشیان - خودایە تۆبە - گوریسی ئاوریشمیان لەناوقەدیان گرێداوە.

بۆ ساتێك بەژێر تریفەی مانگدا ڕۆیشتین، بیرمدێتەوە فرانسیسکۆس لە ناکاوێکڕا ئاوڕیدایەوەو بە ترسەوە لە پشتەوەی خۆی ڕووانی - وەك بڵێی زەنگی ناقوسی بیستبێ و کڵێسایەکی سێ نهۆمیی بینیبێ — هاوارێکی کردو خاچی

کێشا، پاشان کلێساکە لەنێو تریفەی مانگدا دیارنەما. لەژێر لێوەوە گوتی:" سوپاس بۆ خودا ، ئەوە ڕاست نەبوو!"

حەیفێك ئەوە ڕاستبوو برا فرانسیسکۆس، ئەوە ڕاستبوو! ئاخر چۆناوچۆنیی دەتوانرێ واهیمەو خۆبەزلزانیی خەڵکیی جڵەوکرێ؟ چۆناوچۆنیی تەقوا دەتوانێ بەسەر ئەرزدا بڕوا بەبێئەوەی پێوپلی قوڕاویی ببێ؟

سەفەرەکەمان ڕۆژان و شەوانێکی زۆری خایاند. گەر بەڕێگەوە گۆرانیمان نەگوتبا، گەر لەبارەی خوداوە نەدوابایـن، گەر هەستمان نەکردبا کە مەسیح لەپێشمانەوە دەڕواو ناو بەناو ئاوڕمان بۆ دەداتەوەو زەردەخەنەمان بۆ دەکا، باوەڕ ناکەم بمانتوانیبا بەرگەی ئەو هەموو زەحمەتە، ئەو هەموو برسێتیی و لەسەرمادا تەزینەی شەوانمان گرتبا!

دەچووینە گوندەکانەوە، برسیی بووین و لە دەرگاکانمان دەداو سواڵماندەکرد، هەندێجار یەکێك نانێکی دەداینێ، هەندێجاریتر بەردێك یاخود مشکێکی مردوویان دەنایە دەستمان و دەیاندا لەقاقای پێکەنین. بەڵام ئێمە هەر

بەردەوام بووین، دۆعای خێرمان بۆ ئەوماڵەش دەکرد کە خەراپ مامڵەیان دەکردین.

بەهار بوو، وەرزی شادومانیی خودا، درەختەکان کەوتبوونە چرۆ کردن، دارمێوەکان شکۆفەیان کردبوو، دارهەنجیرەکان یەکەمین گەڵا ناسکە چکۆڵەکانی خۆیان دەردەدا.

فرانسیسکۆس گوتی:" برا لیۆن ئەمە ڕۆژی مەزنە، بەهارێکە مردووان وەکی گوڵ لە ڕۆشناییدا زیندوو دەبنەوە!"

ڕۆژێکیان ڕێگەمان کەوتە گوندێکی گەورەوە. ئەو ئێوارەیە کوڕو کیژە جحێڵەکان ئاهەنگیان دەگێڕاو لەو ئاهەنگەدا پیرە زستانیان دەسووتاند. ئێمە چووین بۆ گۆڕەپانی گوندو لەوێ زستانمان لە ناوەڕاستدا بینی کە لەبەردەم کڵێسادا دانرابوو، لە پەلکی وشکی درەخت و کا دروستکراوو ڕیشێکی درێژی لە لۆکە بۆ کرابوو، کوڕو کیژە جحێڵەکان مەشخەڵی هەڵایساویان بە دەستەوەو بە دەوری زستاندا سەمایاندەکردو گۆرانییە ئابڕووبەرەکانی بەهاریان

دەچڕی، هەمووان شاگەشکەو خەنیی بوون، ئاخر ئەوانە جحێڵ بوون و خوێنیان قوڵپی دەدا، هەروەها شەرابیشیان خواردبۆوە، ئەوانە هەموو بوخچەی نەکراوە بوون و بەهار سینگ و گورچیلەیانی پەنماندبوو. ژندارو شووکردووەکان و بەتەمەنەکان بەدەوریاندا ڕاوەستابوون، سەیریاندەکردن و پێدەکەنین.

فرانسیسکۆس لە گۆڕەپانەکە پاڵیدابوو بە درەختێکەوەو تەماشای دەکرد، من چاوەڕێ بووم تووڕەبێ و قۆڵمبگرێ تا بەرێگەی خۆماندا بڕۆین، بەڵام بە چاوانێکی کراوەو پەرۆشەوە تەماشای دیمەنەکەی دەکرد.

گوتی:" برا لیۆن ڕەگەزی ئینسان نەگۆڕە، لەو کوڕو کیژە جحێڵانە بنۆڕە، بنۆڕە چۆن ڕوخساریان پرشنگدەدا، چۆن چاوانیان دەدرەوشێتەوە، بنۆڕە چۆن تەماشای یەکتری دەکەن، وەك ئەوەی بە یەکدی بڵێن: (تەنها من و تۆ لەسەر عەرد ماوین، دەی با پڕی کەین لە کوڕو کیژ!) برا لیۆن ئەوانە ڕێگەی خۆیان بەرەو لای خودا دەگرنەبەر، ئێمە لەرێی

هەژاریی و تەهارەتەوە، ئەوانیش لەڕێی خواردن و یەکتر لەئامێزگرتنەوە."

ڕێك لەو کاتەدا کە فرانسیسکۆس ئەو قسەیەی کرد، یەکێك لەجحێڵەکان، ئەوەی کە لەپێشەوە سەمای دەکرد، بۆ پێشەوە تاویداو مەشخەڵە هەڵایساوەکەی بۆ زگی زستان هەڵدا، هەر یەکسەر ئەو پیرەمێردە لە کا دروستکراوە ئاگری گرت، کلپەی ئاگرەکە نێڵەی کردو بڵێسەکەی هەڵگژاو داکشاو زستانی کردە خۆڵەمێش. کوڕان و کیژان هاوارێکی بەرزیان کێشاو مەشخەڵەکانیان فڕێداو بەدەم قیژەو هاوارەوە ڕێگەی خۆیان گرتەبەرو لە تاریکیدا بە گێژو وێژیی کەوتنە ڕاوەدوونانی یەکتر. گوندەکە تژیی ببوو لە پێکەنین و هەناسەبڕکێ.

فرانسیسکۆس دەستیگرتم، بەرەو کڵێساکە کەوتینە ڕێ و لەژێر دەروازە کەوانەییەکەیدا هەڵتروشکاین.

پاڵیدا بە چوارچێوەی دەرگاکەوە تا بەو شێوەیە شەو بگوزەرێنێ، گوتی:" ئەمڕۆ ڕۆژێکی خۆشبوو، ڕوخسارێکی

تری ئینسانی جەنگاوەرمان بینی، خۆزیا ئەویش بەر ڕەحمەتی خودا دەکەوت!"

*

بەیانی زوو هەمدیس ڕێگەمان گرتەوە بەر.

فرانسیسکۆس بەخۆشحاڵییەوە گوتی:" برا لیۆن ئەوە چ ئازادییەکە! ئێمە ئازادترین خەڵکی دونیاین، لەبەر ئەوەی ئێمە هەژارترینیانین، ئاخر هەژاریی و ساکاریی و ئازادیی یەکێکن و هەمان شتن!"

هەمدیس کەوتینەوە گۆرانیی چڕین تا برسێتیی و ماندوویی‌مان لەبیربچێتەوە. بەڵام دڵی فرانسیسکۆس ڕۆژ دوای ڕۆژ سەغڵەتتر دەبوو. ئاخر بۆ هەر شارو بۆ هەر گوندێك دەچووین، شەیتان ئەوێی کردبووە زێدی خۆی، خەڵکەکەی کوفریاندەکردو شەڕیاندەکردو چەقۆیان لەیەکتری دەسویی و سەردانی کڵێسایان نەدەکردو خاچیان نەدەکێشا.

فرانسیسکۆس پێیگوتم:" برا لیۆن ڕۆحی بونیام لەعیززەتی نەفسی خۆی تەوەللا بووەو چیدی لە خودا

ناترسیٚ. شەیتان لە چوار ڕاکاندا ڕاوەستاوە، هەر قلآفەتێکی بویٚ لە خۆی دەگریٚ و خەڵکیی گومڕا دەکا، گا لە قلآفەتی قەشەیەکداو گا لە شێوەی کوڕێکی قۆزداو گا لە ڕوخساری ژنێکدا!"

ڕۆژێکیان لە شارێکی پیرۆز نزیکبووینەوە، پێدەچوو لای نیوەڕۆ بێت، بۆ ئەوەی هەناسەیەکمان بە بەردا بێتەوە لەژێر دار سەروویەکدا ڕاکشاین، خوێن بە پێوپلماندا دەچۆڕا، تۆزو خۆڵ بەرەو ژوور تا سەر ئەژنۆو لەوێشەوە تاسەرو قژمان نیشتبوو، هەر لە بەیانییەوە لەبارەی عەزابەکانی مەسیحەوە دووابووین، گریابووین و چاوانمان پەنماوو سوور هەڵگەڕابوو. هەر لەو کاتەدا کە پێڵوومان لێکناو خەو ڕوحمی پێکردین و لەگەڵ خۆی بردینی، قەشەیەکی لەشساخ و و دڵخۆش، جووتێك پێڵاوی سووری لە پێداو کلآوێکی سووری لەسەردا، ڕیش تاشراوو بۆن لە خۆداو، زەلامێکی تا بڵێی جوان و جحێڵ، لە نێو دارسەرووەکانەوە هاتە پێشیٚ، ئیتر ئێمە نەماندەزانی چما ئەو قەشەیە خۆی ئاوها بوو یان بەهۆی

خەواڵوویمانەوە واماندەبینی و بەو شێوەیە لەبەر چاوماندا خۆی نوواند؟

نزیکمانبۆوەو بەویقارەوە سڵاویکرد، دەسەسرێکی ئاوریشمیی لەسەر بەردێك ڕاخست و لەسەری دانیشت.

گوتی:" براکانم، بەجبە شڕوپڕەکانتان و بە پا پەتییەکانتانا وا مەزەندە دەکەم سەر بە فیرقەیەکی نوێی ئایینی زۆر سەخت و وشکوبرینگ بن و ئەلعانیش بۆ حەج بەرەو ڕۆما بەڕێوەبن."

فرانسیسکۆس وەڵامیدایەوە:" ئێمە براگەلێکی هەژارین، گوناهبارو نەخوێنەوار، لە توێژی ژێری ژێرەوەی خەڵکین، هەنووکەش دەڕۆین بکەوین بەسەر پای پاپاداو داوای ئیمتیازێکی لێبکەین!"

- " چ ئیمتیازێك؟"

- " ئیمتیازی هەژاریی تەواوەتیی، هەژارییەك کەخاوەنی هیچ نەبیت، هیچ!"

قەشەی قەڵەو پێکەنی.

گوتی:" بە شڕوپڕیی جبەکانتانا هەست بەلووتبەرزیتان دەکەم، هیچ شتێك واتە هەموو شتێك، ئاخر ئەو دووە هەر یەکێکن، ئەوەی داوای هیچ شتێك بکا، ئەوا داوای هەموو شتێکی کردووە. ئەی ڕێوییە فێڵبازەکان، ئێوە باش ئەمە دەزانن، بەڵام خۆتان ئاوها پیشاندەدەن، بۆ ئەوەی بەبێ چ بەرهەڵستییەك و بەبێئەوەی کەس تێبگا، تەنانەت خوداش، هەموو شتێك بۆ خۆتان لووشدەن!"

فرانسیسکۆس هەستایە سەرپێ، بەڵام هەمدیس لەژێر دارسنەوبەرەکەدا دانیشتەوە.

بەلێوە لەرەوە گوتی:" هەموو شتێك؟"

-" ئا هەموو شتێك. تۆ هەی فێڵباز خاوەنی هەموو شتێکیت، تۆ دەوڵەمەندترین کەسی دونیایت!"

- " من؟"

- " ئا، تۆ! لەبەر ئەوەی ئومێدت بەخودا بەستووە. بەڵام من دەخوازم تۆ ئەوەندە هەژاربیت کە ئیدی ئومێدی ئەوەت نەبێ بۆ کەرەتێکیش خودا ببینی. دەتوانیت؟ دەتوانیت؟

ئەوەیە هەژاریی ڕاستەقینە، ئەوەیە زوهدی ڕاستەقینە، ئەوەیە بالآترین تەقوا. دەتوانیت؟"

فرانسیسکۆس هاواری کردو خاچی کێشا: " تۆ کێیت؟ هەی شەیتان لەسەر ڕێگەکەم لاچۆ!"

لە ناکاوێکڕا قەشە لەهەتاوەکەدا تووایەوەو ئیدی ئێمە هیچمان نەبیست جگە لەپێکەنینێکی کپ و گاڵتەجاڕییانە کە دوور دەکەوتەوەو لەنێو دار سنەوبەرەکاندا دیار نەماو بۆنێکی وەك بۆنی قیرو گۆگردی لەهەوادا جێهێشت.

فرانسیسکۆس بە پڕتاو هەستایە سەر پێ.

گوتی:" هەستە با بڕۆین، سێبەری دارسەرووەکان قورسە. برا لیۆن چما کەست بینی و گوێت لە کەس بوو؟"

- " بیستم و بینیم برا فرانسیسکۆس، دەی وەرە با بڕۆین!"

هەمدیس ملی ڕێگەمان گرتەوە بەر، بەڵام دڵی هەردووکمان بە توندی لێیدەدا، تا ئێوارە فرانسیسکۆس یەك تاقە وشەی نەگوت، لەپێشەوە دەڕۆیشت و وەك بڵێی ڕابکا.

هەمیشەو بەردەوام گوێم لێیبوو هەناسەی هەڵدەکێشا. دەمەو ئێوارە ئاوڕی بۆ دامەوەو بینیم ڕەنگیی پێنەماوە.

لەبەرخۆوە گوتی:" پێتوایە ئەو راستبکا؟ پێتوایە ئەو سێجار بە نەفرەتبووە راستبکا؟ بەڵام ئەگەر ئەو ئومێدەش بدۆڕێنم، ئەوا مانای وایە خۆم دۆڕاندووە."

هەوڵێکی زۆرم لەگەڵدا تا دڵنەوایی بکەم. گوتم:" ئەوە قسەی شەیتان بوو، تەڵەی شەیتان بوو، فرانسیسکۆس نەکەویتە ناوی!"

بەڵام ئەو نائارامانە سەری لەقاند.

-" زۆر جاران قسەی شەیتان قسەی خودایە، برا لیۆن زۆر جاران ئەو دووانە یەکێکن و یەك شتن. جاروبار خودا شەیتان ڕەوانە دەکا تا خواستی خۆیمان پێ ڕابگەیەنێ!"

بێدەنگبوو، بەڵام دوای ساتێك بە هەناسە هەڵکێشانێکەوە درێژەی بە قسەکانیدا:

-" ئەو ڕاست دەکا! هەژاریی ئێمە زۆر لە دەوڵەمەندیی دەچێ، لەبەر ئەوەی بەهەشتی لەقوڵایی تابووتەکەیدا شاردۆتەوە. بەڵام برا لیۆن هەژاریی ڕاستەقینە، واتای ئەوە

دەگەیەنێ کە دەبێ تابووتەکە تەواوێك تابنی بنەوە بەتاڵ بێت، نە بەهەشت و نە نەمرییش. هیچ شتێك، هیچ شتێك، هیچ شتێك!"

بۆ ساتێك بیری کردەوەو هەمدیس ژیانی تێهاتەوە. ویستی شتێك بڵێت، بەڵام قسەکەی گەڕاندەوە. دواجار چەند وشەیەکی خەتەرناك لە زاری هاتنە دەر.

لەبەرخۆوە گوتی:" خودایە، گوڕی ئەوەم بدەرێ کە ڕۆژێك لە ڕۆژان بتوانم نکوڵیی لە ئومێد بکەم، نکوڵی لەئومێدی ئەوەی کە ڕۆژێك بتبینم! کێ دەزانێت، ڕەنگە ئەمە، ڕەنگە تەنها ئەمە هەژاریی تەواوەتیی بێ!"

فرمێسکەکانی دەنگیان تاساند. لەتریدەداو گرتبووم تا نەبا بکەوێ.

- " برا فرانسیسکۆس شتی وەها مەڵێ. ئاخر ئەوە لەهێزی بونیام ئەولاوەترە!"

- " بەڵێ، بەڵێ، برا لیۆنی کلۆڵ، ئەوە لەهێزی بونیام ئەولاوەترە، بەڵام ڕێك لەبەر ئەوەیە کە خودا داوایەکی ئاوها

له خەڵكیی دەكا، ڕێك لەبەر ئەوەیە، هێشتا لەوە تێنەگەیشتوویت ئەی هاوسەفەری كلۆڵم!"

من تێنەگەیشتم و ناشمەوێ هەرگیز تێیبگەم. ئایا ئینسان سنووری نییە؟ ئایا خودا خۆی ئەو سنوورانەی دانەناوە؟ ئیتر بۆچیی داوادەكا كە دەبێ ئێمە لەو سنوورانە تێپەڕێنین؟ باشە خۆ ئەو باڵی پێنەداوین، ئیدی بۆچیی داوامان لێدەكا بفڕین؟ حەیفێك، خۆزیا باڵی دابایەنێ!

چووینە دارستانێكی چڕی سنەوبەرەوە، بە درێژایی ڕۆژ خۆر لەپەلكی درەختەكانی دەدا، كەتیرە بەقەدی درەختەكاندا دەچۆڕاو بۆنی بەو ناوەدا پەخشكردبوو. لەسەر عەردەكە ڕاكشاین تا شەو لەوێدا بەسەربەرین، هەندێك نانمان پێمابوو، بەڵام نە ئارەزووی خواردنمان هەبوو، نە ئارەزووی قسەش.

چاوانم لێكنا، بۆ نووستن نا، بەڵكو لەبەرئەوەی لەوە زیاتر نەمدەتوانی ڕوخساری فرانسیسكۆس ببینم، هەرگیز ترسێكی لەو جۆرەم بە ڕوخسارییەوە نەبینیبوو، لێوی خۆی دەگەست، بەڵام من دەنگی ناڵەیەكم لەسینگیدا دەژنەفت، ناڵەیەك وەك ئەوەی لە ئاژەڵێكی كێویی بریندارەوە بێ.

ئەستێرەکان هەڵاتن و دەنگەکانی شەو لە ئەرزەوە بەرز دەبوونەوە، هەستم دەکرد وردە وردە خەریکە چێژی شەوم تێدەڕژێ و بە سۆزەوە ناخم دەپێچێتەوە. ئەستێرەیەك لە ئاسمانەوە کەوتە خوارەوە.

فرانسیسکۆس گوتی:" برا لیۆن بینیت؟" وایگوت و ئاماژەی بۆ ئاسمان کرد." ئەوە فرمێسکێك بوو کە بەگۆنای خودادا ڕژایە خوار، خودایە، چما تۆیش دەگریت؟ باوکە تۆیش وەك من عەزاب دەچێژیت؟"

بێدەنگبوو، ئەوجا بەشەکەتییەوە پاڵیدا بە دارسنەوبەرەکەوە. چاوانم لێکناو خەریکبوو بەئارامیی لەخەودا ڕۆدەچووم، بەڵام دەنگی فرانسیسکۆس دەنوساو وەك بڵێی بتاسێ، ئیتر دەنگیم نەدەناسییەوە.

- " برا لیۆن، لێتدەپاڕێمەوە، بەتەنها جێممەهێڵە، مەنوو! خەیاڵێکی ترسناك لەناوەوەمڕا بەرزدەبێتەوە، نامەوێ بە تەنێ لە گەڵیدا بم!"

چاوانم کردنەوەو کاتێك دەنگیم ئاوها لەرزۆك هاتە گوێ ترسام.

- " برا فرانسیسکۆس چ خەیاڵێك؟ هەمدیس شەیتانە؟ بۆمبگێڕەوە تا ئارامبیتەوە!"

فرانسیسکۆس نوشتایەوەو دەستی نایەسەر ئەژنۆم.

- " ئینسان لە نەمامێکی چکۆڵە بۆتەوە، دەزانیت برا لیۆن ئینسان لە نەمامێکی چکۆڵەوە بۆتەوە. فریشتەکان و شەیتانەکان هەوڵدەدەن لەو نەمامە چکۆڵەیەی بکەنەوە. ئەویش برسییەو تینوو، بەخوڕ ئارەقە لەجەستەیەوە دەڕژێ، خوێن بە خوڕ لەجەستەیەوە دەڕژێ، دەگری و کوفر دەکا، بەڵام هەر لێنابێتەوە، ئەو نەمامە چکۆڵەیە ناخوازێ لە عەرد، لەو تەڵە گیایە ببێتەوە کە بە عەردەوە گرێیداوە. برا لیۆن ئاخر نەمامێکی چکۆڵە، ئەویش بەهەشتێکە بۆ خۆی!"

بێدەنگبوو، هەستمدەکرد هەموو جەستەی هەڵدەلەرزێ.

هەستامە سەرپا و کوتوپڕ هاوارمکرد:" ئەوە فرانسیسکۆس نییە دەدوێ، ئەوە فرانسیسکۆس نییە دەدوێ ، بەڵکو ئەوە شەیتانە!"

وەڵامیدامەوە:" ئەوە فرانسیسکۆس نییە دەدوێ، ئەوە شەیتان نییە دەدوێ، ئەوە خودا نییە دەدوێ، بەڵکو ئەوە ئاژەڵێکی دڕندەی برینداره کە لە ناوەوەمڕا دەئاخڤێ!"

زارمکردەوە تا بدوێم، بەڵام فرانسیسکۆس دەستی ڕایەڵکرد.

بە ناڵینێکەوە گوتی :" زیاتر مەدوێ، بنوو، زیاتر مەدوێ!"

*

بۆ بەیانی کە خەبەرمبۆوە هەتاو کەوتبوو، فرانسیسکۆسم لەلامەوە نەبینی. لەژێر دارسنەوبەرێکەوە چووم بۆ ژێر دارسنەوبەرێکی ترو بانگیمکرد. لە ناکاوێکڕا چاوانم هەڵبڕی و فرانسیسکۆسم لە سەرەوە لەسەر پەلکی درەختێك بینی دانیشتبوو، لەنێو گەڵاکانەوە سەیری دوو پەڕەسێلکەی دەکرد کە بە جیکەجیکەوە دەفڕین و

دەهاتنەوەو بە دەنووکیان گا پووشێك، گا تەڵی یاڵی ئەسپێك کە لە ڕێگەکەدا کەوتبوو، گا دەنکێك گڵیان بۆ چێکردنی هێلانەکەیان دەهێنا.

بانگیمکرد:" برا فرانسیسکۆس وەرە خوارەوە، وەرە خوارەوە خۆر کەوتووە، دەی با بڕۆین!"

وەڵامیدایەوە:" من ئێرەم باشە، بچین بۆ کوێ؟ ئێرە ڕۆمایە، ئێرە پاپایە، لێرە دەتوانم ڕوخسەتی ئەوە وەربگرم وەعز بۆ پەیڤی خودا بدەم!"

هیچم نەگوت، بۆ ساتێك ترسام نەبا مامۆستاکەم ئەقڵی لەدەسدابێ، لەژێر دارسنەوبەرەکەدا هەڵتروشکام و چاوەڕێ بووم. هەمدیس دەنگی هاتەوە گوێم.

-" بۆ هیچ کوێیەك نایەم، من ڕوخسەتم لە پەڕەسێلکەکان وەرگرتووە، ئیتر چ پێویست ناکا پاپا ببینیم!"

هەمدیس بێدەنگبووم و چاوەڕێ بووم تا بەڵکو ئاگری خودا لە ناوەوەیڕا دامرکێتەوە.

بۆ ماوەیەکی درێژ بێدەنگبووین، بۆ سێیەمینجار دەنگی بیسترایەوە.

- " برا لیۆن بۆچیی شتێك ناڵێیت؟ " هەنووکە دەنگی ئارام و تژیی بوو لە سۆز.

وەڵامیمدایەوە:" برا فرانسیسکۆس من چاوەڕێم تا ئاگری خودا لە ناوەوەترا دامرکێتەوە!"

ئەوجا لەنێو پەلکی درەختەکانەوە پێکەنی، پێکەنینێکی خۆشحاڵانەو گەش و مناڵانە.

- " برا لیۆن بۆچی چاوەڕێی ئەوە دەکەیت؟ هەتا من گۆشت و ئێسك بم، ئەو ئاگرە هەمیشە هەر دەسووتێ، ئەو ئاگرە یەکەمجار گۆشت و ئێسك دەخواو پاشان دەکەوێتە خواردنی ڕۆح و ئەوجا دادەمرکێتەوە. برا لیۆن بۆچیی چاوەڕێی ئەوەیت؟ بنۆڕە واهاتمە خوارەوە!"

خۆی لەژێر پەلکەکاندا دانەواندو بازیدایە خوارەوە. ڕوخساری ئارام و دەدرەوشایەوە.

گوتی:" پێموایە، من لەمرۆ بەیانییەوە لە زوبانی تەیرەکان دەگەم، گوێت لێیە؟ ئەوانیش لەبارەی ئەڤینی خوداوە دەدوێن."

- " برا فرانسیسکۆس کێ؟"

- " پەڕەسێلکەکان؟"

خەریکبوو بدەم لەقاقای پێکەنین، بەڵام یەکسەر ئەوەم هاتەوە بە خەیاڵدا کە ئێمە هەمووومان چاوو گوێی ڕووکەشمان هەیە. بەڵام فرانسیسکۆس لەناخیشیدا چاوو گوێچکەی هەیە. کاتێك تەیرەکان دەچریکێنن، ئێمە تەنێ دەنگی چریکەکەیان دەبیستین، بەڵام فرانسیسکۆس لەوشەکانیشیان دەگا.

لەژێر دارسنەوبەرەکەدا کڕنوشمان بردو نوێژمان دابەست، ئەوجا هەمدیس ملی ڕێگەمان گرتەوە بەر.

*

دڵم وەك کارژۆڵەیەکی تازە لە دایکبوو لنگەفرتێی بوو.ساڵەهای ساڵ بوو خەونم بەوەوە دەبینی بچمە ئەو شارە پیرۆزەوە، کە منیش لای مەرقەدی حەوارییەکانەوە کڕنۆش ببەم، کە لای ستونگەی کڵێساکەوە ڕاوەستم و ئەو تارماییە پیرۆزەی نوێنەری خودا لەسەر ئەرز ببینم. دەڵێن بونیام بە بێ لەچاوکردنی عەدەسەی خۆر ناتوانێ دەستی ببینێ.

ئێمە نزیك و نزیکتر دەبووینەوە، چەندێك نزیکتر باینایەتەوە، زیاتر ژاوەژاوی بەرزی ئەو شارە پیرۆزەمان دەژنەفت: دەتگوت بۆڕەی مانگایەکە لەساتی گۆلك زاندا، دەتگوت نەڕەی ئاژەڵێکی دڕندەیە لەساتی برسێتییدا. ناو بەناو دەنگی خەڵکیی دەبیسترا، ئاوازی شەیپوور، زەنگی ناقوسەکان، بەڕێگە سەرەکییەکەدا پیاوانی زرێپۆش و ژنانی دەوڵەمەند بەسوار ئەسپی ڕەش و سپییەوە تێدەپەڕین و تۆزو خۆڵێکی زۆریان هەڵدەسان، گەرما بۆژۆکەرو هەوا تژیی بوو بە بۆنی تەرسی ئەسپ و بە بۆنی تەپاڵەی گاو بە بۆنی پیسایی بونیام.

فرانسیسکۆس گوتی:" برا لیۆن، ئێمە ئێستا دەچینە ماڵەکەی (پێترۆس) ی حەواریی، ئەوەی کە دەیبینی و دەیبیستی، مانایەکی نهێنیی هەیە، وریابە! ئەو ژنە بەگزادانەت بینی کە لەپێشمانەوە بە سواری ئەسپی ڕەش و سپییەوە بوون؟ چاکەخوازیی و گوناهیش هەر بەو جۆرە، وەکو خانمانی بەگزادە دێن و دەچن!"

گوتم:" برا فرانسیسکۆس گوناه، گوناه لێرە لای پێترۆس ی حەوارییش؟"

فرانسیسکۆس پێکەنی.

- " چەند سافیلکەو بێئەزمونیت و چەندم خۆشدەوێیت برا لیۆن! ئەی چما پێتوایە گوناه لە کوێ هەیە؟ با گوناه لێرە، لەم شارە پیرۆزەش هەیە. لێرە شەیتان ڕووبەڕووی مەترسیی دەبێتەوەو لێرەدا سەربازەکانی کۆدەکاتەوە، دەی با خاچ بکێشین و لە دەروازەکە تێپەڕین، واگەیشتین."

چووینە سەر جاددەیەکی پان، پێچەوانەی ئەوەی کە پێیڕاهاتبووین، خەریکبوو لەو شارە گەورەیەدا، کەڕ دەبووین بەقیژەقیژو هاوار، بەوەڕینی سەگ و بەحیلەی ئەسپ، بازرگانان دەنگیان نووساو بەبانگهێشتکردنی خەڵك بۆ کڕینی شمەکەکانیان، ئەسقەفەکان بەسەر کەژاوەی ئاوریشمینەوە تێدەپەڕین و پاسەوانەکانیان پێشدەکەوتن تا ڕێگەیان بۆ بکەنەوە، ژنانی خۆئارایشتکردوو بە لاماندا تێدەپەڕین و تەواوی شەقامەکە بۆنی میسك و یاسەمینی

دەگرت .... لەبەرخۆوە گوتم: " ئەوە گوناهەکانن!" وامگوت و چاوانم داگرت.

لە ناکاوێکڕا من و فرانسیسکۆس هاوارێکمان لێهەستا، لە کۆتایی شەقامەکەوە کاروانێکی سەیر دەبینرا. پێنج شەش سوارەی ڕەشپۆش کەوتبوونە پێش کاروانەکەو فوویان بەشەیپوورە برۆنزییەکانیاندا دەکرد، بەردەوام و لێکدا لێکدا ڕادەوەستان و جاڕچییەکی وشتر سوار بە دەنگێکی زل وەعزیدەداو دەیگوت:" ئەی مەسیحییەکان، ئەی مەسیحییەکان، مەرقەدی مەسیح داگیرکراوە، بیر لەوە بکەنەوەو شەرم بتانگرێ! تاکەی کافران ژێر پێینێن و پۆخڵیکەن؟ برایان بەناوی خودا، چەك هەڵگرن و هەمووان بکەونە خۆ بۆ ڕزگارکردنی مەرقەدی مەسیح!" بێدەنگبوو، ئەوجا هەمدیس فوویدەکردەوە بە شەیپوورەکەیدا. پاشان عارەبانەیەك بەکاوەخۆ هات چوار گای ڕەش ڕایاندەکێشا، لەسەر عارەبانەکە وێنەیەکی مەرقەدی مەسیح دانرابوو کە لەتەختەو چوارچێوەی ئاسن و پەڕۆی ڕەنگاوڕەنگ دروستکرابوو، لەسەر ئەسپە دارینەیەکیش فیگۆرێك دانرابوو

جلکی عارەبیی پۆشیوو ئالآیەکی سەوز، کە هیلالێکی لەسەر وێنەکێشرابوو ڕادەوەشاند، ئەسپەکەش کلکی لەهەوادا بەرزکردبۆوەو تەرسی بە مەرقەدی مەسیحدا دەکرد. پاشان کۆمەڵێك ژنانی ڕەشپۆش لە دواوە بەقژی ژاکاوو بژەوە دەڕۆیشتن و سنگی خۆیان دەکوتی و شیوەنیان دەکرد.

کاروانەکە بەلاماندا تێپەڕی، لە گۆشەی جاددەکەوە داگەڕاو دیارنەما، بەڵام لە چاوانماندا هەر مایەوەو دەڕۆیشت و هەر دەڕۆیشت و کۆتایی نەبوو ... فرمێسك لە چاوانمانەوە ڕژا، شار لەبەر چاوماندا کاڵبۆوەو ئیدی هیچیترمان نەدەبینی جگە لە مەرقەدی مەسیحی پۆخڵکراو، هیچی ترمان نەدەبینی جگە لە ڕۆحی پۆخڵکراوی خۆمان.

فرانسیسکۆس بەدەم سڕینی فرمێسکەکانییەوە گوتی: " برا لیۆن ئێمە هێشتا شتی زۆرمان ماوە بیکەین، ئاخر ژیان کورتە، بڵێی فریاکەوین؟ براکەم تۆ چ دەڵێیت؟"

گوتم:" ئەم ژیانەی سەر عەرد هێشتا مانای خۆی هەیە، ئیدی بۆچیی وەکو ترسنۆکێك لێی ڕاکەین؟"

فرانسیسکۆس بێدەنگ و لەفیکرەوە چوو، من خەنیی بووم کە قسەکەم بووە مایەی بیرکردنەوەی ئەو، ئاخر من ژیانم خۆشدەویست، ئەم نەمامە چکۆڵەیەم خۆشدەویست و حەزمنەدەکرد جێیبێڵم.

*

ئێوارە داهات، شەکەت و ماندوو لەو شەقامە باریکانەدا ڕاوەستاین و بەدوای جێگەیەکدا دەگەڕاین بتوانین لێیڕاکشێین و بنووین. پیرەمێردێکی چکۆلانە بە ڕیشێکی سپیی و تیژەوە کە ماوەیەك بوو شوێنپێی هەڵگرتبووین، لێمان نێزیکبۆوە.

گوتی:" بمبوورن، پێدەچێ غەریبە بن و وەکی منیش هەژار بن، گەر ئێوەیش وەك مەسیح شتێکتان نییە سەری بنێنە سەر، ئەوا لەگەڵ مندا وەرن."

فرانسیسکۆس گوتی: " خودا تۆی ناردووە، ڕێگەمان پیشاندە دێین."

بە جاددە باریکە پیس و پۆخڵەکاندا ڕۆیشتین، جاددەگەلێك کە تژیی بوون بە خەڵکانی هەژار، منالانی

پێپەتیی خۆیان لە قوڕدا گەوزاندبوو، ژنان لەچەقی شەقامدا شتیان دەشت و چێشتیان لێدەنا، پیاوان دەستەو ئەژنۆ دانیشتبوون و یاری تاوڵەیان دەکرد... ئەو پیرەمێردە گچکەیە بەپەلە لەپێشمانەوە دەڕۆیشت و ئێمەیش بە بێدەنگیی دوای کەوتبووین.

بۆ ساتێك فرانسیسکۆس دانەوێوەو بە گوێمدا چرپاندی:" بڵێی ئەمە کێ بێت؟ ڕەنگبێ مەسیح بێ کە ئاوها ڕوحمان پێدەکا!"

وەڵامیمدایەوە: " ڕەنگبێ شەیتانیش بێ، با وریای خۆمان بین."

گەیشتینە میوانخانەیەکی داڕووخاو بەباخچەیەکی گەورەو بیرە ئاوێکیش لەناوەڕاستیدا، هۆدەی پەڕپووتی بێ دەرگا، وەك پەڵەی ڕەش دەوری باخچەکەیاندابوو، ئەو هۆدانە هەر لە ئەشکەوت دەچوون.

پیرەمێردی گچکە ڕاوەستاو سەیرێکی ئەملاولای خۆیکردو بەرەو ژوورێکی بردین و چرایەکی لێداگیرساند.

- " براینە لێرە دەتوانن بە دڵنیایی شەو بگوزەرێنن، ئەو شارە نەفرەتییە بە شەوان خەتەرناکە، خودا ڕوحمی پێکردن."

فرانسیسکۆس دیقەتی لە پیرەمێردە گچکەکەداو لێیپرسیی:" براکەم تۆ کێیت؟"

پیرەمێرد لەسەر قسەکانی بەردەوامبوو:" ئێرە دوو سەکۆو گۆزەیەك ئاوی لێیە، ئێستاش دەچم نان و زەیتونتان بۆ دێنم و دوایی دەدوێین. ئێوە پێدەچێ خەڵکانی هەژارو ئیماندار بن، منیش هەروا هەژارو ئیماندارم، هەڵبەت ئێمە شتمان زۆرە کە بە یەکدی بڵێین. تاوێکیتر دەگەڕێمەوە لاتان!"

وایگوت و لە تاریکایی باخچەکەدا بزر بوو.

سەیری فرانسیسکۆسم کرد.

گوتم: " ئەم پیرەمێردە ناچێت بە دڵمدا، لە میهرەبانییەکەیدا مەبەستێکی شاراوە هەیە."

دوو حەسیر لەسەر ئەرزەکە ڕاخرابوون، لەمیانەی خاچێکی بچووکەوە کە بەبەرزاییەوە هەڵواسرابوو، چەند ئەستێرەیەك دەبینران. هەنووکە ئیدی شەو داهاتبوو.

پیرەمێردە گچکەکە بە نان و زەیتونەوە گەڕایەوە، دوو هەناریشی پێبوو.

گوتی: " برایینە، لە وڵاتەکەی من مەسەلێك هەیە دەڵێ:(شتێکی کەم و ئەڤینی زۆر. خۆشهاتن!)"

خاچمان کێشاو کەوتینە خواردن. پیرەمێرد دانیشتبوو لەسەر ئەژنۆو تەماشای دەکردین.

کاتێك لەخواردنەکە بووینەوەو شوکری خودامانکرد، بەرلەوەی پیرەمێردەکە فریاکەوێ پرسیارکا، فرانسیسکۆس ئاخافت:

- " ئێمە دوو برای هەژارین، هەروەها برای تریشمان هەن، بە ستایشکردنی خوداو سواڵ دەژین. ئێمە نامانەوێ خاوەنی چ شتێك بین، وا ئێستایش هاتووین بۆ ئەم شارە پیرۆزە، تا داوای ئیمتیازێکی گەورە لەنوێنەری خودا بکەین، ئەویش ئیمتیازی هەژاریی تەواوەتییە. ئێستا پیرەمێرد تۆ هەموو شتێکت لەبارەی ئێمەوە زانی، هەنووکە نۆرەی ئێمەیە گوێت بۆ ڕادێرین."

پیرەمێردە گچکە کۆکی و ڕیشی لە دەستیدا گوشیی، تاوێك بێدەنگبوو، دواجار زاری هەڵێناو گوتی:" ئێوە ئیعتیرافتانکرد و منیش ئیعتیرافتان بۆ دەکەم. خودا شاهیدمەو هەموو ڕاستییەکەتان پێدەڵێم. من خەڵکی (رۆڤێنسیێ) م و لایەنگیری فیرقەی ئایینی کاتارێنا□ م کە یەکێکە لە فیرقە واقیعییەکان و بە دڵنیاییەوە دەبێ ناویتان بیستبێ. ئێوە هەژارییتان خۆشدەوێ، هەروەها ئێمەیش، بەڵام لەسەروو هەموو شتێکەوە ئێمە تەقواو تەهارەت و پاك و خاوێنیمان مەبەستە، هەر لەبەر ئەوەشە کە بە کاسارییەکان* □ یش بانگماندەکەن. ئێمە ڕقمان لە ماددەو چێژو ژنە، گەر ژنێك لەسەر سەکۆیەك دانیشێ، ئەوا ئێمە هەرگیز لەسەری دانانیشین، ئەو نانەی ژنێك بیبرژێنێ هەرگیز نایخۆین. ئێمە ژن ناهێنین، منداڵ بۆ دونیا ناخەینەوە، گۆشت ناخۆین، لەبەر ئەوەی گۆشت لەمیانەی جووتبوونی دوو مەخلۆقی نێرو مێوە دروستدەبێ. شەراب ناخۆینەوە، خوێنی کەس نارێژین، کەس ناکوژین، ناچین بۆ شەڕ. حەزناکەین چ

---

* فیرقەیەکی مەسیحیی سەدەکانی ناوەڕاستی ئەورووپای خۆرئاوایە، بیروباوەڕی خۆیان لەمەزەبی گنۆستیسمانکیستەوە هەڵگۆزیوە،ئەوان پێیانوایە کە مادده شەڕەو مەعریفەی

شتێ لەبارەی ئەم دونیایەوە بزانین، لەبەر ئەوەی ئەم دونیایە دونیایەکی بێئابڕوو، درۆزن، لەرزۆك و تەڵەیەکە کە شەیتان ناوێتییەوە. چۆن دەبێ خودا ئەم دونیایەی خوڵقاندبێ. نا، ئەوە ئیشی خودا نییە، بەڵکو ئەوە ئیشی شەیتانە. خودا تەنها دونیای ڕۆحیانەتی خوڵقاندووەو شەیتانیش دونیای سەر ئەرز کە تیایدا ڕۆحمان بەسەر یەکدا وێراندەبێ و دەتاسێ .... لێگەڕێ با لەو دونیایە هەڵبێین تا ئازاد بین! بەڵام چۆن؟ بەخێر بێت مەرگ، بە خێر بێت فریشتەی ڕزگاربوون!"

هالەیەك بە ڕوخساری ئەو پیرەمێردەوە پرشنگیدا، هەوای دەوراندەوری سەری دەدرەوشایەوە.

فرانسیسکۆس سەری لەنێو دەستەکانیدا شاردبۆوەو گوێی ڕادێرابوو.

پیرەمێرد بەوروژاوییەوە درێژەی بەقسەکانیدا:"مەرگ چییە؟ فریشتەیەکی دەرکەوانە. مەرگ دەرگاکەمان لێدەکاتەوەو ئیدی دەچینە نەمرییەوە!"

ڕۆحیی ڕێگەی ڕزگار بوونە. (وەرگێڕی سوێدی)

** لە کاسارۆسەوە هاتووە کە وشەیەکی گریکییەو بەمانای پاکژ دێ.

فرانسیسکۆس سەری هەڵبڕیی، بۆ ساتێك ڕوخساری تاریکداهات، وەك بڵێی باڵی مەرگ بەژوور سەریدا تێپەڕیبێ.

گوتی:" بمبوورە پیرەمێرد، پێموایە تۆ گەلێك ڕقت لە دونیا دەبێتەوە، ئاخر دونیا کەناڵێکە کە ئێمە لێی پەڕیوینەوە تا گەمە بکەین و بجەنگین، تا تێیدا جەستە بکەین بە ڕۆح. تەنها ئەو کاتەی کە هەموو شتێك دەبێ بە ڕۆح ، ئەوجا ئیدی ئەم دونیایە پێویست نییەو نۆرەی مەرگە کە بێت، نەك بەر لەوە. ئاخر ئێمە دەبێ لە خودا بپاڕێینەوە کاتمان بداتێ تا جەستە وێرانکەین!"

پیرەمێردی گچکە سەرسەختانە وەڵامیدایەوە:" تەنها مەرگ دەتوانێ جەستە وێرانکا!"

فرانسیسکۆس گوتی:" ئەی باشە کە وایە ئینسان چ بەهایەکی هەیە؟ ئێمە، ئێمە، ئێمە دەبێ جەستە وێرانکەین نەك مەرگ!"

فرانسیسکۆس هەستا، چراکەی لەسەر تاقەکە داگرت و لەڕوخساری پیرەمێردەکەی نزیکخستەوە.

به ترسەوە لێیپرسیی:" تۆ کێیت؟ قسەکانت خەتەرناك و لە خشتەبەرن و شەیتانیش هەر ئاوها دەدوێ، من دەمەوێ بە ڕێگەی خۆمدا بڕۆم."

ئەوسا ئاوڕێکیدایەوەو ئاماژەیەکی بۆ کردم و گوتی:" برا لیۆن، وەرە با لێرە بڕۆین!"

ئاخر بۆ کوێ ڕۆیشتباین؟ من خەوم دەهات و جووڵەم بۆ نەدەکرا.

گوتم:" برا فرانسیسکۆس، چما پێتوایە شتێکی زیرەکانەو ئازایانە بێت ئێستا بڕۆین؟ لێگەڕێ با لێرە بمێنینەوە، بۆچیی لێیدەترسیت؟ لێگەڕێ با لەبارەی ئەو ڕێگەیەوە بدوێ کە بۆ لای گەیشتنە لای خودا هەڵیبژاردووە. خۆ ڕێگەکان زۆرن!"

فرانسیکۆس لەبەر دەرگاکەدا ڕاوەستاو لە شەوی ڕووانی، هەراو زەنای شار هێوربۆوە، ئەستێرەکان بەژوور عەردەوە هەڵواسرابوون و دەلەرینەوە، پەپوویەك لەو خانووە وێرانەدا هەناسەی هەڵدەکێشا.

گەڕایەوە، لەسەر حەسیرەکە دانیشت و پشتی بە دیوارەکەوەدا.

لەبەرخۆوە گوتی:" ڕێگاکان زۆرن، زۆر ....." وایگوت و ئەوسا بێدەنگبوو.

پیرەمێردەکە هەستایە سەر پێ.

گوتی:" پێتان خۆشبێت یان نا، وشەکانم چووە گوێچکەتانەوە، ئەو وشانە هێدی هێدی بە ناوەوەتانڕا دەڕوا تا دەگەنە دڵتان. من قسەی خۆمکرد، من تۆوی خۆم وەشاندو ئەوەی دەمێنێتەوە لەئەستۆی خودادایە."

وایگوت و ئەوسا لە تاریکایی باخچەکەدا دیار نەما.

ئێمە بە تەنێ ماینەوەو چراکەمان کوژاندەوە. بۆ ماوەیەکی درێژ هیچمان نەگوت. چاوانم لێکنا تا بنووم، بەڵام دەنگی فرانسیسکۆسم میهرەبان و ئارام و خەمین هاتە گوێ.

- " برا لیۆن، متمانەم بە دڵی تۆ هەیە، بدوێ! "

وەڵامیمدایەوە:" برا فرانسیسکۆس، ئەرز بەخشندەیەو قسەی ئەو شەیتانە پیرە نەچێ بە گوێچکەتا. من دەخوازم جەستەم بە کیسەڵێکەوە ببەستم و چەندێك دەکرێ هێور هێور بەسەر ئەرزدا سەفەر بکەم، لەبەر ئەوەی ئەرزم

خۆشدەوێ. خودایە تۆبە، جوانیی بەهەشت جوانییەکی بە لێشاوە، بەڵام بۆنی دارچواڵە لە بەهاراندا......!"

فرانسیسکۆس بەدەم ڕاکشانەوە گوتی: " شەیتان دوور کەوە! ڕۆحی من ئەم ئێوارەیە کەوتە داوی دوو هەواو هەوەسەوە، ئەلعان بنوو!"

لەمە چاکترم نەدەویست. چاوانم لێکناو یەکسەر خەو بردمییەوە. بەیانیی کاتێك خەبەرمبۆوە، فرانسیسکۆسم بینی لەبەر دەرگاکەدا لەسەر ئەژنۆ دانیشتووەو بە نەشوەوە گوێی بۆ دونیا ڕادێراوە کە خەریکبوو خەبەری دەبۆوە.

*